

– et aktuelt læremiddel
i tidsskriftform

Norsknytt

ISSN 0801 5368

- Bokomtaler av ungdomsbøker
- Ny bok om sakprosa
- «Landet under isen»
  - o Handlingsreferat
  - o Underveisoppgaver
  - o Dypdykkoppgaver

- Importordoppgaver
- Forkortelser og initialord
- Høggestabber og bulldosere
- Språkspalte i to målformer
- Korrekturkryss – bokmål
- Korrekturkryss - nynorsk

REDAKTØR ØYSTEIN JEITNE,

Hva er Norsknytt?

Norsknytt er et læremiddel i tidsskrift-format, særlig myntet på norsklærere i ungdomsskolen. Et overordnet mål for tidsskriftet er å tilby lærere kopieringsoriginaler, praktiske undervisningstips og faglig oppdatering. Norsknytt ønsker å gi liv og variasjon til norskundervisningen.

Norsknytt ble startet opp av norsk-læreren Jon Hildrum i Namsos i 1976. Nord-Trøndelag fylkeskommune finansierte i en lengre periode utgivelsen av Norsknytt, for å sikre at tidsskriftet ble tilgjengelig for alle ungdomsskolene i Nord-Trøndelag. Senere har tidsskriftet spredt seg til resten av landet.

Alle tekstene i Norsknytt er omfattet av opphavsrett, men lærere kan fritt kopiere alt stoff som er tilrettelagt for elever.

Siden oppstarten har Norsknytt hatt to redaktører. Norsklærer Jon Hildrum var redaktør fra 1976 til 2006. Norsklærer Øystein Jetne har vært redaktør siden 2007.

Vil du abonnere?

Et årsabonnement (fire numre per år) koster 550,- kroner. Bestillingen sendes:

Norsknytt
Postboks 303
7601 LEVANGER
eller:

post@norsknytt.no

Tidligere årganger

Abonnenter på Norsknytt har anledning til å bestille tidligere årganger til redusert pris. Porto og forsendelseskostnader kommer i tillegg:

- ◆ Årgangene fra 1990 til 1992 koster 50,- kroner per årgang.
- ◆ Årgangene fra 1992 til 2006 koster 200,- kroner per årgang.
- ◆ Årgangene fra 2006 til 2009 koster 350,- kroner per årgang.

Innholdsfortegnelse for Norsknytt 3-2010

- 4 Omtale: *13 gode grunner*
- 5 Omtale: *Ayatollah + Fengsla*
- 6 Omtale: *Sakprosa i skolen*
- 7 Omtale: *Landet under isen*
- 8 *Landet under isen* - handlingsreferat
- 11 *Landet under isen* - persongalleriet
- 12 *Landet under isen* - undervegsoppgåver
- 15 *Landet under isen* - djupdykkoppgåver
- 16 Halshogde importord (bm og nn)
- 18 Forkortelser og forbokstavord
- 20 Påstander og begrunnelser (bm og nn)
- 22 Karakteristikker med dobbel betydning (bm og nn)
- 24 Språkspalten – ord med flere betydninger (bm)
- 26 Språkspalta – ord med flere tydingar (nn)
- 28 Korrekturkryssord (bm)
- 30 Korrekturkryssord (nn)
- 32 Fasitsider

Smakebiter fra neste nummer:

- ◆ **PISA-undersøkelsen 2009**
Resultatene fra PISA-undersøkelsen 2009 blir kunngjort i desember 2010. For første gang på ni år er hovedområdet lesing. Norsknytt bringer fyldig informasjon om lesevanene og leseferdighetene til norske elever slik de framkommer i PISA-undersøkelsen.
- ◆ **Skjønnlitterære utgivelser for ungdom 2010**
Norsknytt presenterer en bred vifte av de ungdomsbøkene som er kommet på markedet i løpet av 2010. Vi legger særlig vekt på å løfte fram bøker som kan slå an blant tenåringsgutter, for eksempel CHERUB-serien utgitt av Det Norske Samlaget.
- ◆ **Forum for norskfaget**
Utdanningsdirektoratet har opprettet et forum for norskfaget, en tankesmie for norsklærere, norsklærerutdannere og representanter for direktoratet. Norsknytt gir en nærmere presentasjon av Forum for norskfaget.
- ◆ **Fra LUS til LESELOS**
Lesesenteret i Stavanger har utviklet et helt nytt kartleggingsverktøy til bruk i skoleverket. Det nye verktøyet er helt opplagt ment som et svar på LUS, leseutviklingskjemaet som blant annet Oslo kommune har tatt i bruk ved alle sine grunnskoler. Hva er grunnen til at Lesesenteret lanserer LESELOS? På hvilke måter er LESELOS bedre egnet til å beskrive elevenes leseferdigheter?

NORSKnytt

De tre norskkarakterene

I norsklærermiljøer har det blusset opp en debatt om tallet på norskkarakterer. Ikke minst norsklærere på videregående har reagert på den arbeidsbyrden som blir norsklærerne til del når hver elev skal ha tre norskkarakterer – én karakter i hovedmålet, én i sidemålet og én i norsk muntlig. Norsklærere på ungdomstrinnet har den samme utfordringen, i alle fall på niende og tiende trinn når kravet om sidemålskarakter ikke lar seg skyve på.

Problemet er ikke bare tallet på norskkarakterer. Det er faktisk et mer grunnleggende problem at de tre norskkarakteren ikke gjenspeiler hovedområdene i læreplanen. Forenklet sagt har det første hovedområdet i læreplanen, «muntlige tekster», sin egen karakter (norsk muntlig), mens det neste hovedområdet i læreplanen, «skriftlige tekster» har to karakterer (hovedmåle og sidemål). Men de to neste hovedområdene har ikke på den samme måten karakterer knyttet til seg: Hovedområdene «sammensatte tekster» og «språk og kultur» har ingen klar kobling til de tre norskkarakterene.

For norsklærerne på hver enkelt skole er det en frihet å kunne avgjøre hvilke læreplanmål som skal kobles til hvilke karakterer. Summen av de tre karakterene blir nok ganske lik uansett hva slags koblinger som foretas. Det kommer likevel signaler fra Utdanningsdirektoratet om at de tre norskkarakterene blir sett på som et problem, for eksempel ved klagesaker. Forslaget om å samle de tre norskkarakterene til én felles karakter skal ikke være lagt på hylla.

Tre argumenter klarer klart imot en nyordning. For det første vil færre norskkarakterer per elev føre til at norskfagets betydning for elevenes samlede karaktergjennomsnitt blir svekket – i alle fall slik utregningsmetodene nå er. I dag er norskfaget «ørnen» blant skolefagene, både målt i antall timer og antall karakterer. Elever som ser på seg selv som taktiske, kan komme til å nedprioritere norskfaget, fordi det er mye lettere å klatre på karakterskalaen i andre fag.

Et annet argument mot én felles norskkarakter er at sidemålsundervisningen vil lide. Det er lett å se for seg at nynorstskeptikere vil tillegge nynorsken mindre vekt hvis elevene ikke skal ha karakter i faget. Norsklærere som ønsker at flest mulig elever skal lære seg begge målformer, bør nok fortsatt ønske seg karakter både i norsk hovedmål og norsk sidemål.

Et tredje argument mot én felles norskkarakter er at fremtidige arbeidsgivere vil få mindre informasjon ut av vitnemålet enn i dag. Faktisk er det mange arbeidsgivere som er spesielt opptatt av søkernes tre karakterer i norskfaget, for skriving av nynorskttekster og bokmåltekster står sentralt i mange yrker. Bør ikke arbeidsgivere fortsatt kunne forholde seg til informasjon som sier mye om elevenes skriveferdigheter og deres muntlige ferdigheter?

Nye signaler kan komme i løpet av et år eller to. Nye læreplanmål er også på vei, denne gangen knyttet til skriving. Mer om det i neste nummer!

Nye ungdomsbøker med selvmordsproblematikk

Hvordan tenker en selvmordskandidat? Hvilke muligheter har de nærmeste til å fange opp faresignaler og avverge katastrofen? To solide forfattere prøver på hver sin måte å ta opp et følsomt tema.

Mange ungdomsskolelærere vil med god grunn kvie seg for å anbefale romaner om selvmord til sine elever. I verste fall kan elevene settes på tanker som de absolutt ikke bør ha. Denne faren må både forfattere og forlag ha reflektert nøy over: Både Jay Ashers *13 gode grunner* og Marit Kaldhols *Søkeord: ayotzintli* fortjener merkelappen «anti-selvmordsbøker».

Jay Asher: «13 gode grunner»

Ungdomsromanen *13 gode grunner* har to jegfortellere. Den ene jeg-fortelleren er Hannah. Hun har tatt livet sitt, men hun har etterlatt seg en bunke kassetter med innspilt tale. Den andre jeg-fortelleren er Clay. Han har fått kassettene, og etter hvert som han lytter til dem, får han vite hvilke «13 gode grunner» Hannah hadde for å begå selvmord.

Hannahs stemme er markert med skråstilt skrift, mens Clays fortellerstemme er markert med normal skrift. Gjennom hele romanen veksles det raskt mellom de to fortellerstemmene, og denne vekslingen vil være krevende for svake lesere. På den andre siden er spennet mellom Hannahs tanker og Clays tanker noe av styrken i boka, for Clay kommenterer hele tiden Hannahs tanker. Clay får høre mange triste sannheter om Hannah og deres felles skolekamerater, men Clay kan også korrigere noen av Hannahs feiloppfatninger.

I den første delen av boka møter vi mennesker som har vært med på å føre Hannah inn i depresjonen. Vi får høre om spredning av falske rykter, krenkelser og utestengning. Noen av episodene kan virke små, men noe av forfatterens poeng er at selv små episoder kan virke store for en deprimert ungjente.

I den andre delen av boka møter vi mennesker som kunne ha vært med på å redde Hannah etter at hun for alvor hadde begynt å få selvmordstanker. Den andre jeg-fortelleren, Clay, var en av de mulige bergingsmennene, for det viser seg at to var avstandsforelsket i hverandre,

men at ingen av dem turde å vise fram følelsene sine på en ordentlig måte. En annen mulig bergingsmann var skoleinspektøren, men han gjorde ifølge kassettopptakene sørgetlig lite for å stoppe selvmordsplanene da han fikk kjennskap til dem.

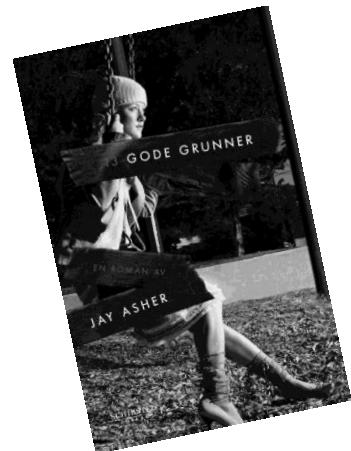
Alt i alt kan *13 gode grunner* gi elever god innsikt i selvmordsproblematikk, og kanskje kan det virke forebyggende at noen ungdommer vet hvilke faresignaler selvmordskandidater ofte sender ut. For forfatteren har det vært viktig å få fram at det sjeldent ligger én enkelt årsak bak et selvmord. Som regel er det snakk om mange årsaker – og om mange mennesker som kunne ha handlet på en litt annen måte.

Modne lesere vil kunne oppfatte at ansvar er et sentralt tema i romanen, for det er mulig å lese boka som et angrep på 13 personer som ikke tar ansvar for Hannah – 13 personer som er altfor selvpøptatte og egoistiske.

Det kan settes spørsmålstege ved den norske boktittelen. Den engelske tittelen er *13 reasons why* - uten noe positivt adjektiv innibakt. I en diskusjon med elevene kan man i det minste problematisere boktittelen og spørre om de 13 grunnene er «gode» eller «dårlige».

Hvis en elev har lest boka og skal gjøre en form for etterarbeid, bør eleven helst ikke fokusere på selvmordsmåten eller følelsene til de etterlatte, for et slikt fokus kan virke destruktivt. Det er mer i tråd med forfatterens ønske å arbeide med «de 13 grunnene», for eksempel på denne måten:

- Be eleven lage en oversikt over «de 13 grunnene», i form av en tabell med tre kolonner. I den venstre kolonnen skriver eleven navnet på den aktuelle personen. I den midterste kolonnen forklarer eleven hvilken feil personen gjorde i forhold til Hannahs selvmord. I den høyre kolonnen skriver eleven hva personen burde ha gjort.

Marit Kaldhol: «Søkeord: ayotzintli»

Nynorskforfatteren Marit Kaldhol lar seks ulike stemmer komme til orde i sin nye ungdomsroman. Hovedpersonen er Mikke, som tar sitt eget liv.

Den første delen av boka er viet til Mikkes dagbok de tre siste månedene før selvmordet. Mikke er veldig opptatt av skilpadder og hvordan de lukker seg inne bak skjellet sitt. Vi opplever hvordan Mikke blir stadig mer inne-sluttet og depressiv. Forholdet til kjæresten tar slutt, og han trekker seg unna russefeiringen med kameratene. Søvnproblemer oppstår, og de daglige rutinene faller sammen.

Den andre delen av boka viser hvordan moren prøver å bearbeide sorgen etter Mikkes død. Hun husker tilbake til alle opplevelsene med Mikke, og hun beskriver hvordan mye av livskraften har forlatt henne. De 35 småtekstene henger bare løst sammen, så svake leser kan lett bli noe forvirret.

Den tredje delen av boka inneholder brev til Mikke fra noen av de etterlatte. Brevene er skrevet etter Mikkes død og viser leseren enda noen nye synsvinkler – og enda flere sorgreaksjoner.

På mange måter er Marit Kaldhols tekst bygd opp som et puslespill. Hver brikke gir ikke så stor mening hver for seg, men når alle brikkene ligger på bordet, går det an å skjønne noe av bakgrunnen for Mikkes selvmord – og det går an å forstå hvilket tomrom som er oppstått i etterkant.

Elever og lærere som liker å arbeide med sammensatte tekster, har mye å bryne seg på i Marit Kaldhols bok. Kanskje vil boka fungere aller best for etterlatte som forsøker å begripe et selvmord og sine egne sorgreaksjoner.

Det er ellers et lite mysterium at enkelte nettbutikklere anbefaler boka for tiåringer.

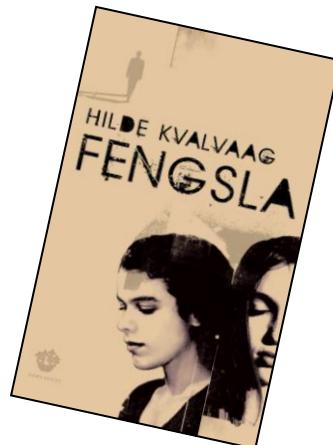
Jay Asher:
«13 gode grunner»
(318 sider)

Veilende pris: 299,- kroner
Cappelen Damm 2010

Marit Kaldhol:
«Søkeord: ayotzintli»
(134 sider)
Veilende pris: 249,- kroner
Det Norske Samlaget 2010

Bokomtale

Fengsla på fleire måtar

Ungdomsboka *Fengsla* er så god at Hilde K. Kvalvaag er blitt nominert til Bragepisen for beste barne- og ungdomsbok 2010.

Boktittelen gir gode hint om kva romanen handlar om, for fengselsøya Ulvsneøy er sentral i denne historia om to ungjenter som testar ut kjærleiken saman med to av dei innsette på øya. Men først og fremst dreiar romanen seg om dei unge tenåringsjentene Idun og Mai, som føler seg fengsla i rollene sine og prøver å bryte grenser.

Eg-forteljaren er Idun, ei stille og forsiktig jente. Idun er flink på skulen og flink i idrett, men ho er ei typisk «nummer to»-jente, for ho når aldri heilt fram. I terrengløp blir ho alltid slått av rivalen Ane Mo. Når det gjeld kjærleik, torer ho ikkje eingong å melde seg på i konkurransen om dei lokale gutane.

Livet til Idun forandrar seg når kusina Mai kjem for å bu hos Idun og mora hennar. Mai har hatt store problem heime og er på ingen måte så varsam som Idun. Tvert imot, Mai flørtar både i aust og i vest, så ho får ord på seg for å vere lett på tråden.

Sjølv om Idun og Mai er svært ulike, heng dei av og til saman. Mai lokkar Idun ut av rolla si, og ho får med seg Idun til Ulvsneøy for å overnatte saman med eit par av dei unge mennene som er fengsla der. Dei to jentene bryt seg inn i fengselet, og slik blir dei to jentene på ein paradoksal måte friare enn dei har vore tidlegare.

Boka passar truleg best for jenter – og kanskje aller best for jenter som er modne nok til å fange opp det tvetydige innhaldet i tittelen.

Hilde K. Kvalvaag:
«Fengsla»
(139 sider)

Rettleiande pris: 249,- kroner
Det Norske Samlaget 2010

Mangslungen idébok om sakprosa i skolen

Landslaget for norskundervisning (LNU) utpekte i 2009 en sakprosakanon for norskfaget. I år har LNU fulgt opp satsningen på sakprosa ved å utgi en antologi om sakprosaundervisning.

Den over 430 sider store antologien rommer mange stemmer, både forfatterstemmer og forskerstemmer. Bakerst i boka er de 45 tekstene i selve sakprosakanonen trykt opp, i alle fall utdrag av dem. De fleste av disse kanontekstene egner seg best for bruk på videregående skole, men en del av de moderne tekstene kan serveres også til ungdomsskoleelever. For eksempel har VG-sportens Truls Dæhli skrevet en lovtale til det norske fotballandslaget etter seieren over Brasil, og Aftenpostens journalist Kjetil Østli har skrevet et fornøyelig portrettintervju med dronning Sonja. Alt i alt viser tekstuvalget at sakprosa-begrepet dekker en bred vifte av tekster.

Noe av hovedpoenget med antologien til LNU er å gi lærere råd og tips om hvordan de enkelte tekstene i sakprosakanonen kan brukes. Leseforskerne Astrid Roe og Tove Frønes gir tips om hvordan elever kan og bør anvende ulike lesestrategier for å angripe sakprosatekster. De legger vekt på at norsklæreren ofte vil ha langt bedre forutsetninger enn elevene for å forstå både saksforholdet som beskrives og skrivemåten som velges. For å sikre elevene stort utbytte av teksten er det derfor viktig at læreren tør å veilede elevene.

Klasserommet som rettssal

Det mest kreative innslaget i sakprosaboken kommer fra Johan Tønnesson, professor i sakprosa ved Universitet i Oslo. Tønnesson foreslår å innføre mer rollespill i norskundervisningen, men ikke hvilke som helst rollespill. For å trenere elevene opp til å argumentere bedre ønsker Tønnesson at elevene skal leke rettssak og utfordre tiltale mot sakprosatekster som klassen har jobbet med (ikke forfatterne)!

Tønnesson anbefaler en nippunktsprosedyre for å undersøke ulike sider ved sakprosateksten det er reist tiltale mot. Etterpå er det klart for selve rollespillet:

- **Aktor** skal finne på en tiltale mot teksten, for eksempel at Mads Gilberts SMS «anklages for på usmakelig og demagogisk vis (...) framstille det rakettskytende Gaza som et uskyldig offer for terrorisme».

- I neste runde skal en **forsvarer** prøve å møte de ulike tiltalepunktene. Forsvareren kan for eksempel ta utgangspunkt i den sjangeren som teksten tilhører, eller i andre formildende trekk ved tekstens tilblivelse.
- **Dommeren** skal på sett og vis lukke den tekstanalysen som aktoren og forsvareren har stått for. Mens aktoren og forsvareren kan være ensidige i sin argumentasjon, må dommeren vise oversikt og evne til å se en sak fra flere sider.

- En fjerde rolle som Tønnesson foreslår, er narrens rolle. En **narr** skal etter rettssaken kommentere og kritisere en dom. Han må gjerne se for seg at han taler til innbyggerne på torget. Narren får en rolle som minner om avisenes spaltister: Han har lov til å velge litt alternative innfallsvinkler til teksten og dommen.

Delkapitlet til Tønnesson anbefales sterkt til alle norsklærere. Blindern-professoren viser med gode eksempler hvordan et rollespill om en rettssak kan utspille seg i klasserommet.

Kirsten Kalleberg og Astrid Elisabeth Kalleland (red.):
«Sakprosa i skolen»
(437 sider)
Veiledende pris: 439,- kroner
Fagbokforlaget 2010

Høgt prisa fantasy med religionskrig og norske isbrear

I dette nummeret av Norsknytt gir vi stor plass til Lars Mæhles siste ungdomsbok, *Landet under isen*. Boka vann Kulturdepartementet sin pris for beste barne- og ungdomsbok 2009.

Leselysten til norske ungdommar ser ut til å vere på veg ned etter Harry Potter-bølgja, men dei norske ungdomsbokforfattarane gjer ein stor innsats for å halde leselysten oppe. Eit av dei namna som seglar opp, er Lars Mæhle (f. 1971). Han er fødd i Sunndalsøra, og denne hausten har han opplevd suksess også på lerretet. Den populære ungdomsfilmen *Keeperen til Liverpool* er nemleg inspirert av ei av dei første ungdomsbøkene til Lars Mæhle.

Elevar som skal fordjupe seg i eit sjølvvalt forfattarskap på ungdomsskulen, kan ha stor glede av å velje nettopp forfattarskapen til Lars Mæhle. Rett nok har denne forlagsredaktøren fra Gyldendal skrive flest bøker for born, til dømes bøkene om Knoterud FK, men han har også laga gode ungdomsportrett i bøker som *Keeperen til Tunisia* og *Harry Houdinis elefant*. Ei form for ungdomsportrett finn vi også i *Landet under isen*, ein storslagen fantasyroman som rommar både drapsetterforskning, religionskonflikt, norsk natur og ein dose livsfilosofi.

Vellukka sjangerblanding

Kva ingrediensar skal til for å lage ein vellukka ungdomsroman? Lars Mæhle har blanda saman kriminallitteratur og fantasylitteratur, og som hovudperson har Mæhle valt ein litt forelska gut som først og fremst er flink til å gjøyme seg og flink til å dirke opp låste dører. Denne guten, jødiske Leo Rubin, er eg-forteljar i boka, men ikkje den einaste forteljaren. Lesaren byter nemleg på å følgje ungguten Leo Rubin og Kripo-etterforskaren Magne Jerstad.

Jerstad etterforskar forsvinninga til Leo Rubin. Vi følgjer Jerstads veg gjennom kystbygda Smalvik i eit drygt døgn. Den rutinerte etterforskaren nærmar seg stadig ei avsløring, men til glede for lesaren er han også på villspor.

Samstundes får vi kjennskap til forhistoria gjennom eg-forteljinga til Leo. Dei to historiene, og dei to hovudfigurane, møter kvarandre i dei aller siste kapitla.

Boka er velkomponert, og kunnskapsrike elevar på ungdomstrinnet vil lett kunne sjå parallellear mellom konfliktane i Landet under isen og konfliktane i Midtausten. Dei tre stammene i fantasiriket minner svært om jødar, kristne og muslimar. På den same måten kan krigsskildringane i boka minne om bombeåtak i Israel og Palestina. Valdsskildringane er likevel forsiktige, og lesarane kan ha svært stor glede av boka utan å tenkje på at boka også kan ha ei djupare mening.

Saman om å lese *Landet under isen*

Dei neste sidene av Norsknytt inneheld eit detaljert handlingsreferat frå *Landet under isen*. Vi håper at det dermed kan bli lettare for norsk-lærarar å bruke boka i undervisninga. Etterpå følgjer oppgåver som elevane kan arbeide med undervegs, eller helst i grupper. Førebelts finst boka ikkje i pocket-utgåve, men ho finst på biblioteka. Og er du i tvil: Boka er på nynorsk!

Lars Mæhle:
«*Landet under isen*»
(544 sider)
Pris på capris.no: 260,- kroner
Det Norske Samlaget 2010

Handlingsreferat frå *Landet under isen*

Dag 1: Klokka 10 (Gjerstad, side 5–32)

Den erfarne Kriplos-etterforskanen Magne Jerstad kjem til Smalvik. Sju menneske er sakna. Først forsvann eit helikopter med tre vaksne oppe ved isbrean, like ved ein stad der svart røyk veltar opp frå det underjordiske. Seinare forsvann fire ungdommar, men no er fire skjelett funne på eit gods i Smalvik. Den lokale mensmannskontoret har slått fast at grava berre var ein dag gammal, så nokon må ha frakta skjeletta til kjellaren på godset. Ved skjeletta finn Jerstad ein medaljong, ein merkeleg figur i edelt metall. Hovudet minner om dei mystiske figurane frå Påskeøya. Jerstad legg amulettene i frakkelomma. Så lyser han opp murveggen med ei lommelykt, blir mistenksam, bankar på steinane og oppdagar ei hemmeleg dør som fører vidare innover i ein tunnel.

Eitt år tidlegare (Leo, side 33–55)

(Kapittel 1) Den 15 år gamle Leo Rubin, eg-forteljaren i boka, minnest oppveksten sin og foreldra sine. Faren og mora til Leo var to av dei vaksne som hadde forsvunne ved isbrean.

(Kapittel 2) Leo minnest skulebølla Bastian Halvorsen som banka opp Julian Brown i skulegarden. Leo gøyde seg. Ingen såg Julian meir. To dagar etter velta store mengder røyk opp frå isbrean. Ein munkeskikkelse legg noko i postkassa til Leo, ei bok der skrifa kjem til synes etter kvart som Leo blar. Boka inneheld ein bodskap frå «Abrahamsen». Leo får vite at Abrahamsen hadde hatt tre søner som var blitt hemngjerrige og makkertørste: «Sønene mine vil stå bak dei første krigane i landet under isen», er ein av spådomane i boka som Leo les. «Ein gong vil ein utvalt finne dei sju Protokollane. Det seier Profeten. Den utvalte skal kneble lyset, så mørket. Dei seks skriftlærde skal forfatte seks protokollar.» Kvar protokoll inneheld ein leveregel.

Dag 1: Klokka 1300 (Gjerstad, side 57–70)

Magne Jerstad er i forhøyr med Julia Brown. Fangehol i kjellaren frå gammalt av. Fortel at det fantest ein gammal myte om turkis gul under isen. Ein legende som er fleire tusen år gammal, fortel at Abrahamsen var den første som fann vegen til Landet under isen. Landet under isen var riket til «Den svarte munken». Dei tre sønnene til Abrahamsen danna tre ulike stammar, og snart var det full borgarkrig i landet. Neste plan – å sleppe mørket ut i ytterverda – Den svarte røyken. Lydia Brown fortel at ho er redd for at den svarte munken er blant oss allereie.

Eitt år tidlegare (side 71–94)

(Kapittel 3) Leo har ein vond draum om eit møte med Den svarte Munken. Leo drøymer at han skal drepe seg sjølv. På skulen får han høre at skulen har fått ein ny rektor.

(Kapittel 4) Leo får to nye elevar i klassen sin, Maria Magli Marabini og Duban Achmed. Dei to blir straks vennar med Leo og beskyttar han mot mobbinga til Bastian.

(Kapittel 5) Dokketeatermannen Gogi vitjar skulen. Han fortel ein legende om ein bonde som heitte Abrahamsen og hadde tre søner. Leo kjenner att historia, men får kjennskap til nye detaljar. Mellom anna greidde Den svarte Munken å så splid mellom dei tre sønnene slik at han sjølv kunne sikre seg mакta. Tilhengjarane hans vart kalla for Munke-kattar. Dokkekunstnaren seier at Den utvalte må leggje ut på ei farefull ferd neste dag, men at han må passe seg for ein forrædar. Gogi forsvinn.

Dag 1: Klokka 1245 (side 95–103)

Magne Jerstad innkallar Lydia Brown, mora til den sakna Julian, til forhøyr. Ho får eit illebefinnande lite etterpå og ho blir frakta til sjukehuset. Sivert Jerstad snakkar så med den nye rektoren ved Smalvik skule, Herdis Moen, men ho verkar tverr. «Skjuler ho noko?» skriv Jerstad i notatblokka si.

Eitt år tidlegare (side 105–124)

(Kapittel 6) På skulen blir Leo invitert med i ei song- og samtalegruppe av den nye soknepresten, Hans Yttergård. Klasestyrar Niklas Molding grip inn og avslår tilbodet frå «religionsfanatikaren», så korkje Leo, Maria eller Duban blir med til kyrkja. Heilt overraskande for Leo mijuknar stor-mobbaren Bastian og takkar ja til å vere med soknepresten.

(Kapittel 7) Duban og Maria fortel Leo at både Gogi og dei sjølve er med i Frigjulingshæren i Landet under isen. Dei er komne for å hente Leo, for Porten til underverda er open. Leo vil helst ikkje reise frå besteforeldra sine, men lèt seg overtale når han får høre at foreldra hans er i live under isen. Dei går til godset, der porten til underverda er. Leo føler seg overvaka.

(Kapittel 8) Dei tre ungdommane finn vegen inn til fangehollet og den hemmelege døra. Etter at dei har gått inn i hola, lukkar døra seg etter dei, slik at dei ikkje kan snu og vende tilbake. Dei forstår ikkje kven det er som har lukka døra – kan det vere «forrædaren»? Når dei tre har gått eit lite stykke, møter dei jamaldringen Julian Brown, som altså ikkje er død likevel.

Dag 1: Klokka 1300 (side 127–131)

Jerstad forhøyrer Niklas Molding, klasestyraren til Leo Rubin. Molding verkar spak. Han stadfestar at Leo ofte vart mobba.

Eitt år tidlegare (side 133–156)

(Kapittel 9) Julian Brown fortel at også han er med i Frigjulingshæren. Mora hans, Lydia, veit om at han lever. Julian fortel at det var mora som viste han vegen til Landet under isen da han fortalte at han tenkte på sjølvmort.

(Kapittel 10) Leo, Maria, Duban og Julian går innover tunnelen for å kome til Landet under isen. Julian fortel at Rubin-slekta tilhøyrer den eldste av dei tre stammene, den stammen som held til i Gamlebyen lengst mot nord. Leo får vite at det var foreldra hans som stifta Frigjulingshæren.

(Kapittel 11 og 12) Urvesenet Bobbin får kontakt med Leo når Leo går forbi ein knokkelhaug. Bobbin fortel at han har ein av protokollane og lokkar Leo til seg. Leo snik seg unna resten av reisefølgjet sitt og finn urvesenet Bobbin.

Dag 1: Klokka 1330 (side 159–171)

Jerstad vitjar Betty og Leonard Rubin, besteforeldra til Leo. Jerstad får vite at dei er jødar. Etter at Jerstad er gått, lurer besteforeldra på om Jerstad forstod at dei ikkje fortalte alt dei visste.

Eitt år tidlegare (side 173–194)

(Kapittel 14) Etter ein lang gjetteleik med Bobbin får Leo tilgang til Den første Protokollen, *Lagnadens befaling*. Korkje Leo eller Bobbin klarer å forstå bodskapen i denne protokollen, men den seier noko om at Leo kan unnsleppa lagnaden sin.

(Kapittel 15) Leo finn att vennane sine. Han fortel dei litt om Bobbin, men ikkje alt. Reisa held fram. No må dei over ei henge-

bru, som fører forbi Avgrunnen. Ein skikkelse i kjortel angrip bakfrå. Julian blir igjen for å kjempe, medan Leo, Maria og Duban spring vidare. Julian og munkeskikkelsen vippar over kanten av hengebrua og fell ned i mørket, ned i døden.

Dag 1: Klokka 1500 (side 197–207)

Jerstad kjem til Smalvik Hotell, der han irriterer seg over journalistane som er bur der. Herdis Moen kjem til han og fortel at den gamle rektoren, Håkon Muri, forsvann heilt uventa sommaren i førevegen. Skulen la lokk på saka, for ikkje å skremme opp innbyggjarane på nytt. Herdis Moen lurer på om nokon kan ha myrda gammelrektoren. Då Jerstad slår frampå om at Moen sjølv kunne ha eit godt motiv for å drepe forgjengaren sin, gir ho Jerstad eit hardt knyttneveslag.

Eitt år tidlegare (side 209–233)

(Kapittel 16) Maria fortel at den skapningen som drap Julian på hengebrua, var ein Munke-Katt. Ein Munke-Katt er eit menneske som har konvertert til Mørket og blitt til ein veltrena soldat. Maria, Duban og Leo opnar porten til Landet under isen. Dei ser eit vakkert ørkenlandskap i turkis. Duban fortel at dei er komne til Sørbyen, og at ætta hans tilhører Den yngste stammen. Medan dei går, ser dei høge tempeltårn, zigguratlar. Brått blir dei dytta ned i ein kjellar.

(Kapittel 17 og 18) I kjellaren kjenner Duban att storebroren, Omar. Leo forstår raskt at han er komen til Frigjeringshæren i Sørbyen. Omar fortel Duban at faren deira er fengsla. Leo blir sjalu når han finn ut at vakre Maria har ein kjærast, Nathaniel, og Leo byrjar å lure på om Nathaniel kan vere «forrædaren». Kan Nathaniel ha sladra til fienden om Dubans far?

Dag 1: Klokka 1630 (side 235–243)

Med eit blått auge oppsøkjer Jerstad kyrkja til den sprudlande Hans Yttergård. Yttergård snakkar om tilgjeving og storsinn, men Jerstad kan ikkje utstå soknepresten: Han har noko ubehageleg ved seg.

Eitt år tidlegare (side 245–264)

(Kapittel 19, 20 og 21) Duban følger Leo til det hemmelege biblioteket i Sørbyen, der Leo skal møte ei kvinne som heiter Elyar. Elyar fortel at Den andre Protokollen ligg i Abrahamsens grav, men at ingen veit kvar denne grava ligg, bortsett frå at ho er gøymt i hovudzigguraten i Sørbyen. Elyar seier at Leo «skal sjå etter klede, men ikkje kle seg». Leo greier å dirke opp ei skjult dør i zigguraten og går inn i ein labyrinth. Der blir han angripen av ein Munke-katt, men kjem seg unna og vidare til Abrahamsens gravkammer.

Dag 1: Klokka 1730 (side 265–274)

Jerstad vitjar stormobbaren Bastian Halvorsen og faren hans, smeden Preben Halvorsen. Jerstad stiller aggressive spørsmål. Preben overraskar med reflekerte svar, men når Jerstad pressar endå meir, bryt Bastian ut at han har fått pengar av «ein annan» for å mobbe Leo Rubin. Så stikk Bastian av utan å røpe nokon.

Eitt år tidlegare (side 275–289)

(Kapittel 22 og 23) I Abrahamsens gravkammer finn Leo Den andre Protokollen, *Hjartets vitskap*. Denne Protokollen fortel Leo at han skal lytte til kjenslene sine, men også at han skal ta med seg *Håpets amulett* og ein kniv frå gravkammeret. Leo finn kniven og amuletten, men på veg ut blir han angripen igjen. Leo brukar Leo den nye kniven og drep Munke-katten. Duban ventar ikkje på utsida, så Leo anar ugler i mosen. Han droppar tilbaketuren til Frigjeringshæren og oppsøkjer Elyar på nytt.

Dag 1: Klokka 1830 (side 291–297)

På lensmannskontoret får Jerstad opplysningar om at den anonyme meldinga om dei fire skeletta kanskje var ringt inn av ein gut, i alle fall ikkje ei jente eller ei kvinne. Det kjem inn ei ny melding om eit likfunn ved hamna.

Eitt år tidlegare (side 299–323)

(Kapittel 24) Elyar seier ja til å følgje Leo vidare mot Midtriket, Gamlebyen og Spiegelsalen. Då ho oppdagar at han har på seg *Håpets amulett*, blir ho glad, for amuletten gir beraren styrke og evna til å skilje rett frå gale. Men ho ber Leo om å skjule amuletten, for mange vil ha tak i han. På veg ut frå Sørbyen er stemninga uroleg. Den svarte Munken skal vere svært sint og innstilt på å øydeleggje Frigjeringshæren.

(Kapittel 25) På vandringa si går Elyar og Leo forbi roselunden der Den svarte Munken vaks opp. Alle rosene er visne. Leo føler dei same febertoktene som han følte då han gjekk på skulen i Smalvik. Han frys og gret, men tåra som renn ned på bakken, får rosene til å vakse opp att, og inni roseblada finn Leo Den tredje Protokollen, *Kjærleikens nyskaping*. Protokollen er nedskrivne av ein blomsterhandlar som var forelska i Maria, kona til Abrahamsen. Protokollen handlar både om kjærleik og sjalusi.

(Kapittel 26) Når Leo er ferdig med å lese protokollen, oppdagar han at han er omringa og at Elyar er bunden. Munke-kattar kjem fram mot Leo, som ikkje har ein sjanse til å unnsleppe. Den eine Munke-katten fortel at han er Ingemar Hansen, ektemannen til Lydia Brown og faren til Julian Brown. Ingemar fortel at han ikkje er død slik alle i Smalvik trur, man at han har valt sida til Den svarte Munken.

Dag 1: Klokka 1845 (side 325–329)

Magne Jerstad undersøkjer liket som vart funne ved hamna. Det viser seg å vere vaktmeisteren på godset, Tor Veheim. Nokon har vrengt ut hjartet hans. På seg har han eit visittkort der det står «Gogi». Jerstad hugsar noko som Lydia Brown sa om at Den svarte Munken hadde ei hand av is.

Sju dagar tidlegare (side 331–360)

(Kapittel 27) Leo har sete i fangehollet i Midtbyen eit heilt år då frigjeringsguten Nathaniel smyg seg frem og opnar døra. Nathaniel fører Leo til Elyars fangehol. Ho fortel at ho har fått overlevert Den fjerde Protokollen, *Marias bodskap*, frå mannen som tidlegare levde i nabocella, ein mann som i fleire år hadde brukt mesteparten av tida si på å lese bøker og dokument i skulebiblioteket i Smalvik. Kroppen ligg der enno. Leo kjenner att Håkon Muri, den tidlegare rektoren ved Smalvik skule.

(Kapittel 28) Den fjerde protokollen fortel at Abrahamsen ønskte at Maria skulle styre landet etter at han sjølv var død. Blomsterhandlaren vart svært sjalu og bestemte seg for å gripe makta. Det var denne blomsterhandlaren som forvandla seg til Den svarte Munken og tok makta i Spiegelsalen. Han drap Maria med handa si, som fraus til is, og det vart sagt at Den svarte Munken hata lyset fordi lyset minte han om Maria.

(Kapittel 29) Nathaniel og Leo flyktar til den store kyrkja i Midtriket. Her presenterer Elyar seg som prest og som leiar av Frigjeringshæren. Elyar bed dei tre stammene samle seg mot Munke-kattane, som no samlar seg i Spiegelsalen ved Blånebb.

(Kapittel 30) Leo høyrer planar om å vekkje Golemen, ein leirkjempe i Gamlebyen, til liv. På veg til Gamlebyen høyrer Leo og følgjet hans at Munke-kattane kjem buldrande i høgt tempo: Den siste Striden er i gang. Leo småkranglar med Nathaniel, for Leo er framleis sjalu på denne kjærasten til Maria.

Dag 1: Klokka 2015 (side 363–367)

Åstadsetterforskaren Sanna Berntsen fortel Jerstad at beinrestane som vart funne på godset, er fleire hundre år gamle og ikkje kan vere restar etter dei fire ungdommane som er meldt sakna i Smalvik. Men Jerstad etterforskar vidare, no for å finne ut av mordet på Tor Veheim.

Seks dagar tidlegare (side 369–382)

(Kapittel 31 og 32) Leo og Elyar kranglar seg inn på eit møte i Gamlebyen, der eit borgarråd er samla. Rådet har bestemt å vekkje Golemen til live. Utanfor haglar det med kampesteinar som Munke-kattane sender inn over Gamlebyen. Byen er blitt til eit krigsområde. Leo vil helst gå på eiga hand, men blir stoppa av Nathaniel. Leo langar ut etter han, men treff Maria i staden. Leo og Nathaniel er no uvennar, men dei følgjer etter Maria, som dei begge er forelsa i.

Dag 1: Klokka 2045 (side 383–394)

Magne Jerstad og åstadsetterforskaren Richard Juve dreg opp til godset. I kjellaren går dei inn i den lange tunnelen, men Juve blir redd og snur fort. Jerstad går vidare. Han fell i tankar om mora si, broren sin og dottera sin, som han føler at han har svikta. I lomma si kjenner han at amuleten frå funnstaðen brenn. Han snur og spring tilbake til godset i Smalvik.

Fem dagar tidlegare (side 395–414)

(Kapittel 33 og 34) Gamlebyen er nesten øydelagt. Elyar blir angripen av ein Munke-katt og dør. Då Munke-katten skal drepe Leo, dukkar Duban opp og drep Munke-katten. Leo lurer på om Duban trass i dette kan vere «forrædaren». Eit nytt angrep kjem, og i forvirringa som oppstår, stikk Leo av frå dei andre. Leo opnar ei dør til eit hus og møter Golemen auge til auge. Når Leo seier «Gå!» til Golemen, går Golemen for å knuse Mørkets hær.

Dag 2: Klokka 0154 (side 417–424)

Jerstad er tilbake på hotellrommet sitt, der nokon har vore innom og rota. Han kjem til å tenkje på eit måleri i korridoren, eit måleri med signaturen MN. Måleriet viser godset i Smalvik. Jerstad legg merke til eit lys i eit av vindauge på måleriet. Jerstad undrar seg: Kan lyset stamme frå biblioteket på godset? Kan signituren MN vere ei kortform av Herdis **MoeN**?

Fire dagar tidlegare (side 427–448)

(Kapittel 35 og 36) Leo kjem fram til Spiegelsalen. Der rullar ein film som viser Leo korleis striden rasar mellom Frigjerdingshæren og Munke-kattane i Landet under isen. Etterpå stig Ingemar Hansen og sonen Julian Brown fram frå mørkret. Dødsfallet til Julian var berre juks. Det var han som var forrædaren. Dei to spelar ein ny film som viser korleis Den svarte Munken drap foreldra til Leo. Leo blir rasande og stikk i hel Julian Brown og Ingemar Hansen. Leo skjønar at han har mange fellestrekk med Den svarte Munken. Han gjer som Profetien seier og sløkkjer den turkise flammen i Spiegelsalen. Etterpå kler Leo seg i ein munkekjortel, og han kjem seg ut før Spiegelsalen rasar saman.

Dag 2: Klokka 1030 (side 449–458)

Jerstad går ein tur på stien i Smalvik. Det møter han ein låg skikkelse som sakte løftar handa. Jerstad tenker på det han har hørt om Den svarte Munken og handa av is. Han spring av garde i panikk og tenker at det berre er Herdis Moen som er så låg i Smalvik.

Fire–to dagar tidlegare (side 459–469)

(Kapittel 37) Leo dreg tilbake til Smalvik, ikledd munkekjortel. Han reknar med at han er meldt sakna og fryktar oppstuss når han kjem tilbake. For å forvirre lensmannen legg Leo fire knokkelhaugar i kjellaren på godset og ringjer inn eit anonymt tips. Leo trur at Munken ventar i biblioteket på godset, men før Leo går dit, vil han finne dei to siste protokollane. **OBS:** Historia til Leo viklar seg no inn i historia til Krios-etterforskar Jerstad.

Éin dag tidlegare, 1030 (side 471–480)

(Kapittel 38) Leo lurer på om amuleten kan ha vore ein protokoll, og han lurer på om politiet kan ha funne amuleten. Leo oppsøkjer gartnaren på godset, Tor Veheim, og dei gir kvarandre ein statusrapport. Veheim byrjar å lure på om han veit kven Munken er, men vil ikkje seie noko om mistankane sine til Leo.

Éin time tidlegare, 1030. Dag 2: Klokka 1030 (side 481–488)

(Kapittel 39) Leo følgjer etter Jerstad dei neste dagane for å sjå om han har amuleten. Leo ransakar hotellrommet til Jerstad utan å finne noko. Då han møter Jerstad på stien og løftar handa si til ei helsing, spring Jerstad av garde i panikk.

No. Dag 2: Klokka 1100 (side 489–502)

Jerstad snakkar med hotellsjefen og får sjå overvakingsbanda frå hotellet. På eit av banda oppdagar Jerstad ein munkekledd unggut, Leo Rubin, og Jerstad skjønar at Leo er ute etter å få amuleten attende. Jerstad spør hotellsjefen om eit måleri av godset i resepsjonen. Hotellsjefen får sjå bilete og greier å peike ut han som har måla måleriet. Jerstad skjønar kven Munken er.

Dag 2: Klokka 1045 (side 503–518)

(Kapittel 40) Leo vitjar biblioteket på godset – og kjenner ein feber i heile kroppen. Munken sit og ventar. Det viser seg at Munken er den mannen som Leo kjenner som Niklas Molding, klassestyraren frå Smalvik skule. Munken fortel at han lét som om han var slapp og mild. Sanninga var at han hadde gitt Bastian pengar for å mobbe Leo. Saman skriv Leo og Munken fram Den femte protokollen, *Vredens visdom*, ein diskusjon om tilhøvet mellom vreiden og kjærleiken. Leo seier at Munken har gått seg fast i vreiden. Munken stoppar samtalen og krev å få amuleten. Då Leo fortel at han har mista amuleten, seier Munken at han ikkje har nokon grunn til å la Leo leve vidare.

No. Dag 2: Klokka 1200 (side 519–522)

Jerstad kjem til biblioteket, der Munken er i ferd med å drepe Leo. Amuleten «brenn» i lomma til Jerstad.

Dag 2: Klokka 1200 (side 523–528)

(Kapittel 41) Munken set Jerstad ut av spel. Leo får tak i amuleten som Jerstad held i handa si. Når Munken løftar ishanda si for å drepe Leo, svarar Leo med å løfte amuleten. Ishanda smeltar, og det same gjer resten av Munken. Amuleten kviskrar fram Den sjette Protokollen, *Sanningas rette ansikt*, til Leo.

Sju dagar etterpå (side 529–541)

Jerstad tenker tilbake på kriminalsaka han har avslutta i Smalvik. Han innser at initialane MN på måleriet stod for «Molding, Niklas». Vi får vite at Lydia Brown er djupt ulykkeleg, at Herdis Moen også etterforska saka på vegner av «nokon», og at Yttergård eigentleg ikkje var prest, men psykiatrisk pasient.

Persongalleriet i *Landet under isen*

Leo Rubin	Eg-forteljaren og ein av dei to hovudpersonane i boka. 15 år, son til Rakel og Benjamin Rubin, bur hos besteforeldra. Mobbeoffer. Meister til å gøyme seg og flink til å bryte opp dører. Blir med til Landet under isen, der det viser seg at han er «Den utvalte» som skal finne og tolke dei bortgøynde Protokollane. Representerer jødedomen.
Sivert Jerstad	Førstebetjent i Kripos. Ein av dei to hovudpersonane i boka. Framstår som kritisk og klartenkt. Tenker mykje høgt og hjelper lesaren til å forstå samanhengar. Finn «Håpets amulett». Reddar livet til Leo i slutten av forteljinga.
Julian Brown	Son til Lydia Brown og Ingemar Hansen. Gjekk i klassen over Leo Rubin. Julian var einearving til fiskefabrikken i Smalvik, men eit mobbeoffer. Flykta til Landet under isen, der han slutta seg til faren som alle i Ytterverda trudde var død. Julian er «forrædaren».
Lydia Brown	Godseigarinna i Smalvik. Har levd isolert dei to siste åra. Etter at mannen, Ingemar Hansen, forsvann, held Lydia seg mykje saman med gartnaren sin, Tor Veheim.
Alfred Brown	Ikkje med i handlinga. Grunnleggjaren av Brown-imperiet i Smalvik. Skotsk opphav.
Rakel Rubin	Mora til Leo. Ho var med på å starte og leie Frigjeringshæren. Ikkje med i handlinga.
Benjamin Rubin	Faren til Leo. Ikkje med i handlinga. Blir akkurat som Rakel før Leo rekk fram til dei.
Leonard Rubin	Bestefaren til Leo. Har foreldreansvaret for Leo i Smalvik.
Betty Rubin	Bestemora til Leo. Budde tidlegare saman med ektemannen Leonard i Gamlebyen i Landet under isen, men flytta til Ytterverda for å passe på Leo der.
Maria Magli Marabini	Vakker jente som Leo forelskar seg i. Ho startar som ny elev ved Smalvik skule og beskyttar Leo mot mobbarane. Kjem frå byen i Midtriket. Representerer kristendomen.
Duban Achmed	Gut frå Sørbyen, sjølv om Leo i starten plasserer han som innvandrar frå Irak eller Iran. Duban startar som elev ved Smalvik skule og blir straks ven med Leo. Saman med Maria overtalar han Leo til å reise til Landet under isen. Representerer islam.
Morten Aas	Lokal lensmann. Gjer ein fantastisk jobb med å skjerme Leo og Magne Jerstad.
Richard Juve	Erfaren åstadsetterforskar
Sanna Berntsen	Erfaren åstadsetterforskar
Geir Ulleland	Betjent. Spelar kabal på pc-en. Tok imot oppringinga.
Tor Veheim	Gartnar på godset til Lydia Brown. Mykje bortreist. Viser seg å vere dokketeatermannen Gogi. Har lenge vore knytt til Frigjeringshæren i Landet under isen.
Ingemar Hansen	Ektemannen til Lydia, ein bajas som var svært dårleg likt i Smalvik. Ikkje død slik alle i Smalvik trur. Lever i Landet under isen, der han er ein av hjelparane til Den svarte Munken.
Bastian Halvorsen	Sjølve sjefen klassen til Leo. Stormobbar, men fekk pengar av klassestyraren Niklas Molding for å mobbe Leo. Snill på botnen?
Preben Halvorsen	Smed. Bråkmakar. Far til Bastian. Bestevenn til Ingemar Hansen.
Håkon Muri	Tidlegare rektor ved Smalvik skule. Han studerte bøkene på Smalvik dag og natt for å hjelpe Frigjeringshæren. Døyr i eit fangehol i Midtbyen, men greier å formidle vidare ein av Protokollane til Elyar før livet ebbar ut.
Niklas Molding	Klassestyrar. Krokyggja, tjukkfallen mann i slutten av sekstiåra. Mild og kunnskapsrik, men verkar for sliten til å styre klassen. Viser seg å vere Den svarte Munken, den vonde herskaren i Landet under isen.
Herdis Moen	Nær 60 år. Frå undervisningsinspektør til rektor. Rykte om at ho var boksar i verdstoppen som ung. Røper sjølv at ho hadde ein oppdragsgjevar, men avslører ikkje kven.
Hans Yttergård	Ny sokneprest som vil starte song- og samtalegruppe. Viser seg heilt slutt å vere ein forvirra stakkars som har rømt frå eit psykiatrisk sjukehus.
Elyar	Leiar av frigjeringshæren. Prest. Kvinne i førtiåra. Døyr i Den store Striden.
Othar Rubin	Leiar for rådet i Gamlebyen, dei som sleppte Golemen laus.

LARS MÆHLE: LANDET UNDER ISEN

Oppgåver etter den første leseøkta (side 1–103)

Oppgåve 1

Gå inn i rolla som Sivert Jerstad, førstebetjent i KRIPOS:

Jerstad skal halde eit kort foredrag for kollegaene sine. Han har bestemt seg for å bruke tavla for å oppsummere den kunnskapen han førebels har skaffa seg i etterforskinga av dei fire forsvunne ungdommane.

Lag dei illustrasjonane som Jerstad vil vise til kollegaene sine:

- ◆ eit tankekart som gir informasjon om dei som er sakna
- ◆ eit tankekart som gir informasjon om mistenkelege personar
- ◆ eit kart som viser stader som er viktige i etterforskinga

Førebu dykk på å halde foredraget.

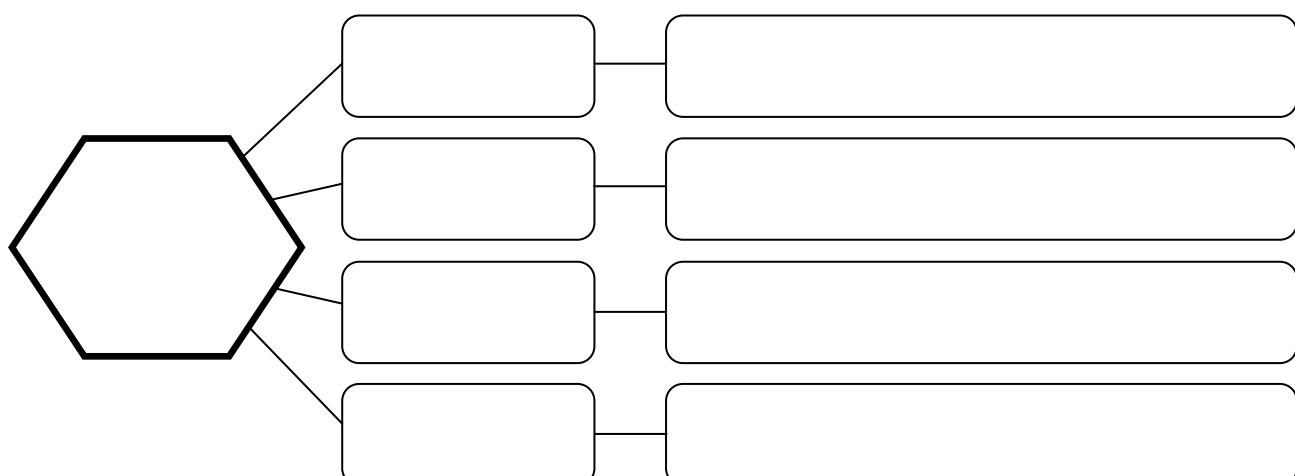
Oppgåve 2

Snakk saman om boka i små grupper. Éin elev skal ha rolla som ordstyrar for denne litterære samtalens. Ordstyraren skal sørge for å få fram tankane til dei andre som har lese starten av *Landet under isen*. Ordstyraren kan bruke setningane og setningsemna nedanfor som inspirasjon:

- ◆ Er det noko i denne historia som minner om noko de har lese før?
- ◆ Kjenner de dykk igjen i nokre av situasjonane eller personane så langt i boka?
- ◆ Om vi skulle ha ei prøve og fekk lov til å skrive ned fem stikkord frå dei første hundre sidene, kva for nokre fem ord eller uttrykk burde vi ha skrive ned?
- ◆ Kvifor ...
- ◆ Kva synest de om at ...
- ◆ Kva ville de ha gjort dersom ...
- ◆ Kva trur de kjem til å skje med ...

Oppgåve 3

Skriv inn namnet til éin av dei figurane i boka som du no veit litt om. Skriv så inn fire adjektiv som beskriver ulike sider ved denne figuren. I dei fire tekstboksane heilt til høgre skal du grunngi dei adjektiva som du har valt. Vis til heilt konkrete opplysningar i teksten – og skriv gjerne inn sidetal!

LARS MÆHLE: LANDET UNDER ISEN

Oppgåver etter den andre leseøkta (side 105–207)

Læreplanen seier at det er eit mål at elevar på ungdomstrinnet skal kunne «delta i utforskande samtalar om litteratur». Oppgåvene nedanfor gir døme på korleis vi kan utforske ein tekst ved å kople teksten saman med andre tekstar eller saman med verkelegheita.

Oppgåve 1

Kva er det ved *Landet under isen* som kan likne på fantasylitteratur? Finst det til dømes likskapstrekk med *Hobbiten* eller *Ringenes Herre* av J.R.R. Tolkien? Eller kjenner de til scener frå dataspel som kan minne om scener frå *Landet under isen*?

Oppgåve 2

På kva måtar kan konfliktane i Landet under isen likne på konfliktar som vi kjenner frå vår eiga verd? Kva er likt?

Oppgåve 3

Leo, Maria, Duban og Julian gir seg ut på ein skummel tur frå Ytterverda til Landet under isen. Kva er det som gjer ein tur skummel? Har du sjølv vore med på turar som på ein eller annan måte har vore skumle? Fortel slik at dei andre på gruppa forstår kor skummel turen var!

LARS MÆHLE: LANDET UNDER ISEN

Oppgåver etter den tredje leseøkta (side 211–323)

Oppgåve 1

Det finst ein forrædar i Landet under isen. Kven trur de at denne forrædaren er? Gruppa skal diskutere seg fram til ei felles liste med fem namn. Grunngi plasseringane på lista.

Oppgåve 2

I Smalvik kan det verke som om nokre innbyggjarar har band til Landet under isen. Lag ei liste som viser kven som mest sannsynleg er støttar dei mørke kreftene (Munke-kattane), og ei anna liste som viser kven som mest sannsynleg støttar dei lyse kreftene (Frigjeringshæren). Grunngi svara munnleg.

Oppgåve 3

Snakk om boka i små grupper. Ordstyraren skal stille spørsmål for å få fram tankane til dei andre på gruppa. Ordstyraren kan bruke setningsstartarane nedanfor som inspirasjon:

- ◆ Kvifor ...
- ◆ Kva synest de om at ...
- ◆ Kva ville de ha gjort dersom ...
- ◆ Kva trur de kjem til å skje med ...

LARS MÆHLE: LANDET UNDER ISEN

Oppgåver etter den fjerde leseøkta (side 323–424)

Oppgåve 1

Lag ti spørsmål til kapitla som du har lese sidan sist. Bruk alle desse spørjeorda to gonger:

- ◆ kva
- ◆ kven
- ◆ når
- ◆ kvifor
- ◆ korleis

Still spørsmåla til kvarandre. Diskuter om nokre av spørsmåla kan ha fleire svar.

Oppgåve 2

Lag ei teikning for å hugse mest mogleg av det som har skjedd på sidene 323–424. Bruk teikninga som ein hugselapp, og fortel kvarandre om dei ulike hendingane i Landet under isen og i Ytterverda.

Oppgåve 3

Diskuter på gruppa korleis det er mogleg å kople Lars Mæhles skildring av Gamlebyen saman med krigsskildringar frå Israel og Palestina. Kva er likt, og kva er ulikt?

LARS MÆHLE: LANDET UNDER ISEN

Oppgåver etter den femte leseøkta (side 425–541)

Oppgåve 1

Lag ei teikning for å hugse mest mogleg av det som skjedde på sidene 425–541. Bruk teikninga som ein hugselapp, og fortel kvarandre om dei ulike hendingane i Landet under isen og i Ytterverda.

Oppgåve 2

Lag ti spørsmål til kapitla som du har lese sidan sist. Bruk alle desse spørjeorda to gonger:

- ◆ kva
- ◆ kven
- ◆ når
- ◆ kvifor
- ◆ korleis

Still spørsmåla til kvarandre. Diskuter om nokre av spørsmåla kan ha fleire svar.

LARS MÆHLE: LANDET UNDER ISEN

Djupdykkoppgåver

MUNNLEG

Oppgåve 1

Lokalavisa i Smalvik vil kåre «årets namn» og har plukka fram tolv kandidatar:

- 1 Hans Yttergård
- 2 Lydia Brown
- 3 Leo Rubin
- 4 Maria Magli Marabini
- 5 Duban Achmed
- 6 Sanna Berntsen
- 7 Tor Venheim
- 8 Bastian Halvorsen
- 9 Herdis Moen
- 10 Preben Halvorsen
- 11 Sivert Jerstad
- 12 Håkon Muri

Du skal halde ein tale for den kandidaten som er fødd i fødselsmånen din (1=januar, 2=februar, osv.). I talen din skal du bruke sitat frå boka og vise til sidetal, for på den måten styrkar du argumentasjonen din. PS. Sjølv om kandidaten din ikkje er den beste kandidaten, kan du halde den beste talen!

Oppgåve 2

I 2009 gav Kulturdepartementet prisen for beste barne- og ungdomsbok til *Landet under isen* av Lars Mæhle. Boka vann også Uprisen 2010. Skriv ein tale der du lovprisar boka og forklarer kvifor ho fortener ein bokpris.

Oppgåve 3

Les høgt eit tekstuddrag frå *Landet under isen* og ta opp lyden. Gjer opptaket om til ein lydfil. Finn bilete på nettet som kan passe med teksten som du les opp, eller gå saman med kameratar for å lage eigne fotografi til teksten. Kople saman lyd og bilete i PowerPoint (eller tilsvarende program). Den automatiske fram-syninga av PowerPoint-fila bør vere i mellom tre og fem minutt. PS. Når du vel tekstuddrag, bør du nøyne vurdere om det er enkelt eller vanskeleg å illustrere tekstuddraget!

SKRIFTLEG

Oppgåve 4

Skriv ein artikkel om det religiøse innhaldet i *Landet under isen*. Du kan gå fram slik:

- 1 Skriv ei innleiing som kort fortel kva teksten din skal handle om.
2. Skriv eit kort handlingsreferat der du legg vekt på historia til dei tre stammene i Landet under isen.
3. Samanlikn figurar, menneskegrupper og trusoppfatningar i romanen med figurar, menneskegrupper og trusoppfatningar i den verkelege verda.
- 4 Skriv ei avslutning om kva du meiner om å blande religion og fantasy på den måten som det er blitt gjort i denne boka.

Oppgåve 5

Skriv ein artikkel der bodskapen din er at *Landet under isen* har henta mykje inspirasjon frå annan fantasy-litteratur. Grunngi påstandane dine så godt som mogleg. Hugs på at lesaren likar konkrete eksempel – ikkje ein haug med lause påstandar!

Oppgåve 6

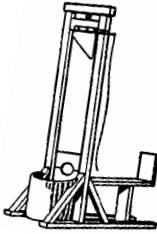
Skriv ein artikkel om kva som er typisk for kriminalbøker. Bruk mange eksempel frå *Landet under isen* i artikkelen din.

Oppgåve 7

Skriv eit nytt kapittel i romanen. Lat anten Maria, Duban eller Nathaniel vere forteljaren. Legg vekt på at det nye kapitlet skal vere i tråd med handlinga elles i boka. Samstundes skal du skrive kapitlet slik at lesaren betre kan forstå tankane og handlingane til forteljaren.

Oppgåve 8

Skriv ein sakleg artikkel om protokollane i *Landet under isen*. Kva rolle spelte desse protokollane for historia? Kva trur du at forfattaren ville oppnå med protokollane?

HALSHOGDE IMPORTORD #1

Nedenfor finner du ord uten hode – eller mer presist: importord uten forbokstav. Oppgaven din blir å sette sammen forbokstaver og puslespillbiter til importord som vi bruker i norsk. Klarer du også å forklare hva importorden betyr? PS: Importord er ord som er kommet inn i det norske språket gjennom kontakt med andre språk.

Importord:

Ordforklaring:

A _____

B _____

D _____

E _____

F _____

G ILJOTIN

H _____

I _____

J _____

K _____

L _____

M _____

N _____

O _____

P _____

R _____

S _____

T _____

U _____

V _____

X **iljotin**

♥ **ksempel**

♥ **evø**

♥ **eksikon**

♥ **bservere**

♥ **ygiene**

♥ **ensur**

♥ **anon**

♥ **vegetasjon**

♥ **ippo**

♥ **ebut**

♥ **anipulere**

♥ **iografi**

♥ **edigere**

♥ **Illustrasjon**

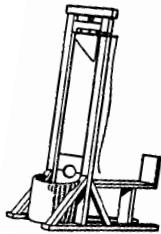
♥ **vastatur**

♥ **fantasi**

♥ **valindrom**

♥ **rgumentere**

♥ **nderdog**

HALSHOGDE IMPORTORD #2

Nedanfor finn du ord utan hovud – eller meir presist: importord utan forbokstav. Oppgåva di blir å setje saman forbokstavar og puslespelbitar til importord som vi bruker i norsk. Klarer du også å forklare kva importorda tyder? **PS:** Importord er ord som er komne inn i det norske språket gjennom kontakt med andre språk.

Importord:

Ordforklaring:

A _____

B _____

D _____

E _____

F _____

G ILJOTIN _____

H _____

I _____

J _____

K _____

L _____

M _____

N _____

O _____

P _____

R _____

S _____

T _____

U _____

V _____

X **iljotin**

♥askulin

♥ennomé

♥onnør

♥efinisjon

♥ournalist

♥uksus

♥aperback

♥jikanere

♥lympiade

♥ntologi

♥orvagisere

♥owling

♥rban

♥arikatur

♥ntusiasme

♥erb

♥ypografi

♥otograf

♥mpulsiv

Forkortelser og forbokstavord – 1

Når vi skriver meldinger på mobiltelefon, hender det at vi lager våre egne forkortelser for å spare plass. Nedenfor finner du forkortelser og forbokstavord (initialord) som er vanlige i papirtekster skrevet for voksne. Vet du hva forkortelsene og forbokstavordene står for?

1	AD	_____
2	bl.a.	_____
3	BNP	_____
4	CV	_____
5	d.d.	_____
6	dvs.	_____
7	e.f.	_____
8	e.Kr.	_____
9	e.l.	_____
10	EU	_____
11	f.eks.	_____
12	fhv.*	_____
13	f.o.m.	_____
14	fung.	_____
15	GT	_____
16	hhv.*	_____
17	ill.	_____
18	jf.	_____
19	kg	_____
20	km/t	_____
21	m.a.o.	_____
22	maks.	_____
23	m.m.	_____
24	m.o.h.	_____
25	m.u.h.	_____

PS: Legg merke til hvordan vi bruker punktum i forkortelsene ovenfor!

*bare på bokmål

Forkortelser og forbokstavord – 2

Når vi skriver meldinger på mobiltelefon, hender det at vi lager våre egne forkortelser for å spare plass. Nedenfor finner du forkortelser og forbokstavord (initialord) som er vanlige i papirtekster skrevet for voksne. Vet du hva forkortelsene og forbokstavordene står for?

1	NB	_____
2	NOK	_____
3	NRK	_____
4	NT	_____
5	nyno.	_____
6	o.l.	_____
7	osv.	_____
8	pga.	_____
9	PR	_____
10	pr.	_____
11	red.	_____
12	R.I.P.	_____
13	rv.	_____
14	siv.ing.	_____
15	spm.	_____
16	sr.	_____
17	tlf.	_____
18	t.o.m.	_____
19	tv	_____
20	utg.	_____
21	VG	_____
22	vgs.	_____
23	vha.	_____
24	WC	_____
25	årg.	_____

PS: Legg merke til hvordan vi bruker punktum i forkortelsene ovenfor!

Tips om hjelpe middel: Hvis du står helt fast, kan du bruke søkeordene «språkrådet» og «forkortinger» på Google.

PÅSTAND + BEGRUNNELSE = ARGUMENT

Når vi vil overbevise andre om noe, bruker vi **argumenter**. Et argument er bygd opp av en **påstand** og en **begrunnelse** for denne påstanden. For eksempel er dette et argument:

- *Det bør innføres karakterer på barneskolen (PÅSTAND). Karakterer vil få elevene til å arbeide bedre (BEGRUNNELSE).*

OPPGAVE: Finn ut hva som er påstander, og hva som er begrunnelse i argumentene nedenfor. Skriv **P** ved påstandene og **B** ved begrunnelsene. Hvis du synes det er vanskelig å se forskjellen på en påstand og en begrunnelse, kan du prøve å sette inn ordet «for» eller «fordi». Den første oppgaven har vi gjort for deg!

P	Du er god til å lage mat.	1	B	Jeg synes at du skal lage middag.
	Elevene kommer stadig for sent.	2		Det er på tide at skolen innfører gjensitting.
	Voldelige dataspill bør forbys.	3		Barn kan bli voldelige av å spille på data.
	Det kan lønne seg å klage til dommeren.	4		Det hender at dommere ombestemmer seg.
	La oss gi læreren vår en julegave!	5		Lærere trenger også ros.
	Alkohol er skadelig for helsen.	6		Vi bør helst unngå å drikke alkohol.
	Pappa har brukt internett siden 1900-tallet.	7		Pappa finner lett fram på nettet.
	Skolefruktordningen bør forlenges.	8		Grønnsaker forebygger mange sykdommer.
	Det er greit å torturere terrorister.	9		Tortur kan avdekke skumle planer.
	Naboen min klarer ikke å få seg kjæreste.	10		Naboen min har et mislykket liv.
	Bestefaren min kan mange kraftuttrykk.	11		Bestefaren min er fra Nord-Norge.
	Vennene brukte aldri gavene de fikk.	12		Vennene droppet å gi gaver til hverandre.
	Nils Arne kjenner Trondheim ut og inn.	13		Nils Arne har bodd i Trondheim i mange år.
	Vanlige biler forurensrer mye.	14		Miljøvernere ønsker mindre biltrafikk.
	Rektoren droppet juleavslutning i kirken.	15		Over halvparten av elevene var muslimer.
	Det er for mange sauere i Norge.	16		Dyreparti vil la ulven formere seg fritt.
	Gutter kan være voldsomme når de spiller.	17		Skolene bør innføre kjønnsdelt gym.

EKSTRAOPPGAVE: Velg ut tre påstander. Lag så mange begrunnelser som mulig for disse påstandene!

○ PÅSTAND + GRUNNGJEVING = ARGUMENT

Når vi vil overbevise andre om noko, bruker vi **argument**. Eit argument er bygd opp av ein **påstand** og ei **grunngjeving** for denne påstanden. For eksempel er dette eit argument:

- *Skulen bør ikkje starte før klokka 0930 (PÅSTAND). Mange elevar er trøytte om morgonen (GRUNNGJEVING).*

OPPGÅVE: Finn ut kva som er påstandar, og kva som er grunngjevingar i argumenta nedanfor. Skriv **P** ved påstandane og **G** ved grunngjevingane. Dersom du synest det er vanskeleg å sjå skilnaden på ein påstand og ei grunngjeving, kan du prøve å setje inn ordet «fordi». Den første oppgåva har vi gjort for deg!

G	Skuleelevar tenker berre på pengar.	P	Pengepremiar for gode karakterar er bra.
	Skuleuniformer vil føre til mindre mobbing.	2	Folk som har like klede, mobbar ikkje.
	Skulen satsar stort på gruppearbeid.	3	Elevar lærer av å snakke fag med kvarandre.
	Det er mogleg å lære mykje ved å sjå film.	4	Lærarar bør vise meir film i RLE-timane.
	Det er vanskeleg for ungdom å få arbeid.	5	Ungdom krev høg løn og interessant arbeid.
	Faren min vil ikkje søkje stillinga.	6	Stillingsutlysninga er full av skrivefeil.
	Usunn mat fører til dårlig helse.	7	Vi bør innføre dobbel pris på usunn mat.
	Elevane har godt av å sjå meir enn Noreg.	8	Dei vaksne kjem til å støtte Berlin-turen.
	Skulen opnar for klasseturar til utlandet.	9	Rektor ønskjer å bli populær blant elevane.
	Kommunestyret ønskjer ein ny dyrehage.	10	Det er hol i gjerda til gamledyrehytta.
	Oljeutslepp kan skremme bort turistane.	11	SV seier nei til oljeboring i Lofoten.
	Tog er meir miljøvennleg enn fly.	12	Vi bør få lyntog mellom Oslo og Trondheim.
	Det er dumt å tatovere seg i fylla.	13	Når ein er full, tenker ein ikkje alltid klart.
	Av og til forelskar kvinner seg i den same.	14	Ein mann bør kunne ha fleire koner.
	Noreg bør boikotte Israel.	15	Israel er ansvarleg for bombinga av Gaza.
	Mange elevar mislikar å kle av seg.	16	Elevane bør sleppe å dusje nakne.
	Det er ok at lærarar brukar snus i timen.	17	Snusbruk skadar berre den som snuser.

EKSTRAOPPGÅVE: Vel to av påstandane. Lag fem gode og fem dårlige grunngjevingar for desse påstandane!

Personbeskrivelser med konkret opphav

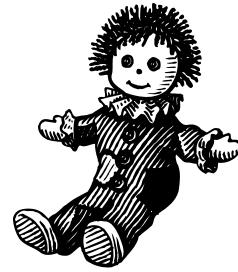
BROILER	LYNAVLEDER	HOGGESTABBE	DRIVHUSPLANTE
ASKELADD	FØDSELSHJELPER	GRATISPASSASJER	ARBEIDSHEST
BLAUTFISK	MURBREKKER	BILDESTORMER	PRIMADONNA
HANEKYLLING	GALLIONSFIGUR	KAMELEON	DØRMATTE
BULLDOUSER	MYRSNIPE	HALEHENG	JOKER

Fyll ut kryssordet nedenfor. Løsningsordene finner du blant de 20 ordene ovenfor.
Står du fast, kan du lete etter ordforklaringer i Bokmålsordboka på nettet.

SLAPP ELLER FEIG PERSON														
PERSON SOM KRITIKKLØST FØLGER EN LEDER														FRAMSKUDD PERSON UTEN VIRKELIG MAKT
PERSON SOM YTER MYE														
PERSON SOM SØRGER FOR Å FÅ SATT NOE UT I LIVET														UBEREGNELIG PERSON SOM KAN AVGJØRE EN SAK
PERSON SOM ER DREVET FRAM FOR Å YTE NOE SÆRSKILT PÅ ET FELT														EN PERSON SOM ALLE HAKKER PÅ
PERSON SOM STADIG SKIFTER STANDPUNKT ETTER FORHOLDENE														KRAVSTOR, LUNEFULL PERSON
PERSON SOM PÅ EN TØFF MÅTE SKJÆRER GJENNOM MOTSTAND														
PERSON SOM FARER VOLDSOMT FRAM														

EKSTRAOPPGAVE

Alle løsningsordene i kryssordet, både de vannrette og det loddrette, har en bokstavelig betydning i tillegg til den overførte betydningen. Forklar begge betydningene for sidemannen din!

Karakteristikk med konkret opphav

BLAUTFISK	FARGEKLATT	OSKELADD	GALLONSFIGUR
DRIVHUSPLANTE	NIKKEDOKKE	KAMELEON	HANEKYLLING
DØRMATTE	JOKER	BERSERK	TREKKPLASTER
HOGGESTABBE	PRIMADONNA	GAUKUNGE	GRATISPASSASJER
MYRSNYPE	LYNAVLEIAR	BULLDO SAR	BRUBYGGJAR

Fyll ut kryssordet nedanfor. Løysingsorda finn du blant dei 20 orda ovanfor.
Står du fast, kan du leite etter ordforklaringer i Bokmålsordboka på nettet.

EKSTRAOPPGÅVE

Alle løysingsorda i kryssordet, både dei vassrette og det loddrette,
har ei bokstaveleg tyding i tillegg til den overførte tydinga.
Forklar begge tydingane for sidemannen din!

Kjære språkekspert! Hva vil det si
at ord har *overført betydning*?

Språkspalten

Tenk deg at du har fått arbeid som språkekspert i en avis, og at svarene dine hver lørdag trykkes i *Språkspalten*. Spørsmålene fra leserne ser du nedenfor. I svarene dine kan du gjerne kommentere både den bokstavelige og den overførte betydningen til uttrykkene som det spørres etter. **TIPS:** Bruk gjerne hjelpebidrag, for eksempel www.bokmålsordboka.uio.no!

SPØRSMÅL 1:

Hva vil det si at lærerne har fått god *ammunisjon* foran det kommende lønnsoppgjøret?

SPØRSMÅL 2:

Hva vil det si å bli *bitt av basillen*? Er det noe som jeg bør være redd for?

SPØRSMÅL 3:

Hva mener man når man påstår at noen er en *bærebjelke* i et idrettslag?

SPØRSMÅL 4:

Hvorfor er det sånn at mange toppledere skaffer seg *fallskjærmer*, selv om de aldri forlater landjorda?

SPØRSMÅL 5:

Hva betyr det at idrettutøvere kan havne i *gapestokken* dersom de blir tatt for doping?

SPØRSMÅL 6:

Hva mener en journalist som skriver at «Obamas håp om forandring fikk et *grunn-skudd* ved kongressvalget i 2010»?

SPØRSMÅL 7:

Hva innebærer det at de kriminelle ligger et *hestehode* foran politiet?

SPØRSMÅL 8:

Hva mener et menneske som påstår at han har hatt et par *innhopp* som nyhetsoppler?

SPØRSMÅL 9:

To av lærerne mine sa at de skulle *gjøre opp på kammerset*. Hva kan de ha ment med det?

SPØRSMÅL 10:

Bestefaren min fortalte meg at han var *lenket* til sykesenga. Bør jeg varsle politiet?

SPØRSMÅL 11:

Hva betyr det at Olav Thon er en *melkeku* for Hole kommune i Buskerud?

SPØRSMÅL 12:

Læreren min sa at foredraget mitt var rent *oppgulp*. Siktet hun til at jeg av og til har litt dårlig ånde, eller mente hun noe annet?

SPØRSMÅL 13:

Et land i Asia ble omtalt som en *rugenkasse* for terrorister. Hva menes med det?

SPØRSMÅL 14:

Hva innebærer det at noen er blitt *stuerene*?

SPØRSMÅL 15:

Hvordan kan man snakke om *stor takhøyde* i et lavt hus?

Kjære språkekspert! Hva vil det si at ord har *overført betydning*?

Språkspalten

Tenk deg at du har fått arbeid som språkekspert i en avis, og at svarene dine hver lørdag trykkes i *Språkspalten*. Spørsmålene fra leserne ser du nedenfor. I svarene dine kan du gjerne kommentere både den bokstavelige og den overførte betydningen til uttrykkene som det spørres etter. **TIPS:** Bruk gjerne hjelpebidrifter, for eksempel www.bokmålsordboka.uio.no!

SPØRSMÅL 16:

I en avis leste jeg at politikerne går ned i *skyttergravene* hver gang de skal diskutere norsk medlemskap i EU. Hva vil det si å «gå ned i en skyttergrav»?

SPØRSMÅL 17:

Hva innebærer det at et menneske har lite *bakkekонтакт*?

SPØRSMÅL 18:

Broren min har lært meg at *grums* har noe med vann å gjøre, men norsklæreren min fortalte meg at det var mye grums i eventyret mitt – selv om handlingen var lagt til en ørken. Hvem har rett, broren min eller norsklæreren min?

SPØRSMÅL 19:

I går hørte jeg om politietterforskere som la på plass de siste bitene i et *puslespill*. Skal jeg tolke denne nyheten helt bokstavelig, eller er det noe jeg har gått glipp av?

SPØRSMÅL 20:

Hva kan foreldrene mine mene når de hele tiden spør om jeg vil ha det inn med *teskje*?

SPØRSMÅL 21:

Jeg hørte på radio at Frp-leder Siv Jensen sendte statsministeren en *stikkpille*. Hva er en stikkpille, og hva har Jensen egentlig gjort?

SPØRSMÅL 22:

Moren min sier at Tone Damli Aaberge kommer til å få *elefanthud*. Det har jeg vondt for å se for meg ... Hva tror du at moren min mener?

SPØRSMÅL 23:

Norsklæreren min sa at leserbrevet mitt var en *lapskaus* av argumenter. Skal jeg bli såret eller smigret?

SPØRSMÅL 24:

På radio hørte jeg at Afghanistan er blitt en *hengemyr* for de norske soldatene. I så fall må vel Afghanistan ha blitt til et myrområde også for de faste innbyggerne, eller tenker jeg feil?

SPØRSMÅL 25:

Hva vil det si å komme gjennom *nåløyet*?

SPØRSMÅL 26:

Undervisningsinspektøren bad meg om å se på klagebrevet med andre *briller* enn mine egne. Hva kan være vitsen med det?

SPØRSMÅL 27:

Kan en partiledet ha *medvind* om han sitter innelåst på sitt eget kontor?

SPØRSMÅL 28:

Hva innebærer det å fyre av et *skremmeskudd*?

Kjære språkekspert! Kva meiner vi med den *overførte tydinga* til eit ord?

Språkspalta

Tenk deg at du har fått arbeid som språkekspert i ei avis, og at svara dine kvar laurdag kjem på trykk i *Språkspalta*. Spørsmåla frå lesarane ser du nedanfor. Kommenter helst både den bokstavlege og den overførte tydinga til kvart uttrykk.

TIPS: Bruk gjerne hjelpemiddel, til dømes www.nynorskordboka.uio.no!

SPØRSMÅL 1:

Onkelen min frå USA snakkar ofte litt spydig om dei politiske diskusjonane i den norske *andedammen*. Eg jattar med, men eigentleg forstår eg ikkje kva han meiner når han snakkar om ein andedam. Kan du hjelpe meg?

SPØRSMÅL 2:

Sist veke sa mor mi at ho ikkje ville trakke i *bedet* til far min, men far min har ikkje noko blomsterbed. Kva kan der vere mor mi prøver å få fram når ho ordlegg seg på denne måten?

SPØRSMÅL 3:

Då eg diskuterte abort med jentene på skulen, sa dei at eg leverte slag under *beltestaden*. Kva meinte dei med det?

SPØRSMÅL 4:

Kva vil det seie at ein person er nede i ein *bølgdal*?

SPØRSMÅL 5:

Eg sit og skriv på eit foredrag om USA på 1920-talet, og eg har funne ut at Charleston-dansen var ein *farsott* på den tida. Men kva er ein farsott?

SPØRSMÅL 6:

Kva meiner ein journalist som skriv at president Obama ikkje kan tillate seg nokre store *feilskjer* dei neste månadene?

SPØRSMÅL 7:

Det siste læraren min sa før han døydde, var at foredraget mitt om verbboying hadde vore eit reint *fyrverkeri*. Bør eg føle skam og skuld, eller meinte læraren min å vere positiv?

SPØRSMÅL 8:

Nabojenta fortalte meg at geometri ikkje ligg i hennar *gate*. Kva kan ho meine med ein slik påstand?

SPØRSMÅL 9:

Foreldra mine seier at klasseturen til Berlin ligg i ei *gråsone*. Eg skjørnar ikkje at dette ordet har noko med Tyskland å gjere i dag. Kva trur du at foreldra mine meiner?

SPØRSMÅL 10:

Snakkar eg sant til den late og matglade bror min om eg seier at pizza kan vere ei *gulrot*?

SPØRSMÅL 11:

Kva meiner leiarskribenten når han skriv at skattelistene er ei *gåvepakke* til dei kriminelle?

SPØRSMÅL 12:

Kva er eigentleg ein *hestekur*?

SPØRSMÅL 13:

Lensmannen understreka at kloakkutsleppet berre er toppen av *isfjellet*. Kan du hjelpe meg med å forklare kva han meiner???

Kjære språkekspert! Kva meiner vi med den *overførte tydinga* til eit ord?

Språkspalta

Tenk deg at du har fått arbeid som språkekspert i ei avis, og at svara dine kvar laurdag kjem på trykk i *Språkspalta*. Spørsmåla frå lesarane ser du nedanfor. Kommenter helst både den bokstavlege og den overførte tydinga til kvart uttrykk.

TIPS: Bruk gjerne hjelpemiddel, til dømes www.nynorskordboka.uio.no!

SPØRSMÅL 14:

Arrangørane av «Skålattårnet opp» sa at dei kunne takke *jungeltelegrafen* for det gode oppmøtet. Men gir det eigentleg mening å snakke om jungeltelegraf i Sogn og Fjordane???

SPØRSMÅL 15:

På radioen omtala ein pasient seg som ein *kasteball* mellom kommunane i fylket vårt. Kva vil det seie å vere ein kasteball?

SPØRSMÅL 16:

Kva meiner ein journalist når han seier at nokre av stortingspolitikarane har *klippekort* til Dagrevyen?

SPØRSMÅL 17:

Kva vil det seie å *lodde* stemninga?

SPØRSMÅL 18:

Er det riktig å seie at butikkane på den andre sida av svenskegrensa brukar snus som *lokke-mat*? Korleis bør eg forstå en slik påstand?

SPØRSMÅL 19:

Kva er det mest sannsynleg at trenaren min meiner når han sukkar og seier at han har passert *middagshögda*?

SPØRSMÅL 20:

Kva inneber det at nokon får *munnkorg*?

SPØRSMÅL 21:

Da den eine sekretæren min bad om å få meir *olbogerom*, ordna eg med eit nytt kontor til han i kjellaren. Etterpå har han berre vore sur. Er det noko eg kan ha misforstått?

SPØRSMÅL 22:

Avisene skreiv at det måtte ein skikkeleg *oppvask* til før Liverpool på nytt byrja å vinne fotballkampar. Kva meiner vi med «oppvask» i denne samanhengen?

SPØRSMÅL 23:

Kjærasten min seier at ho ønskjer seg eit *osean* av raude roser på fødselsdagen sin, men eg veit ikkje kor mange roser det er i eit osean. Kan du hjelpe meg?

SPØRSMÅL 24:

Kva meiner vi om vi seier at eit menneske manglar *ryggrad*?

SPØRSMÅL 25:

Kva vil det seie å *støvsuge* marknaden?

SPØRSMÅL 26:

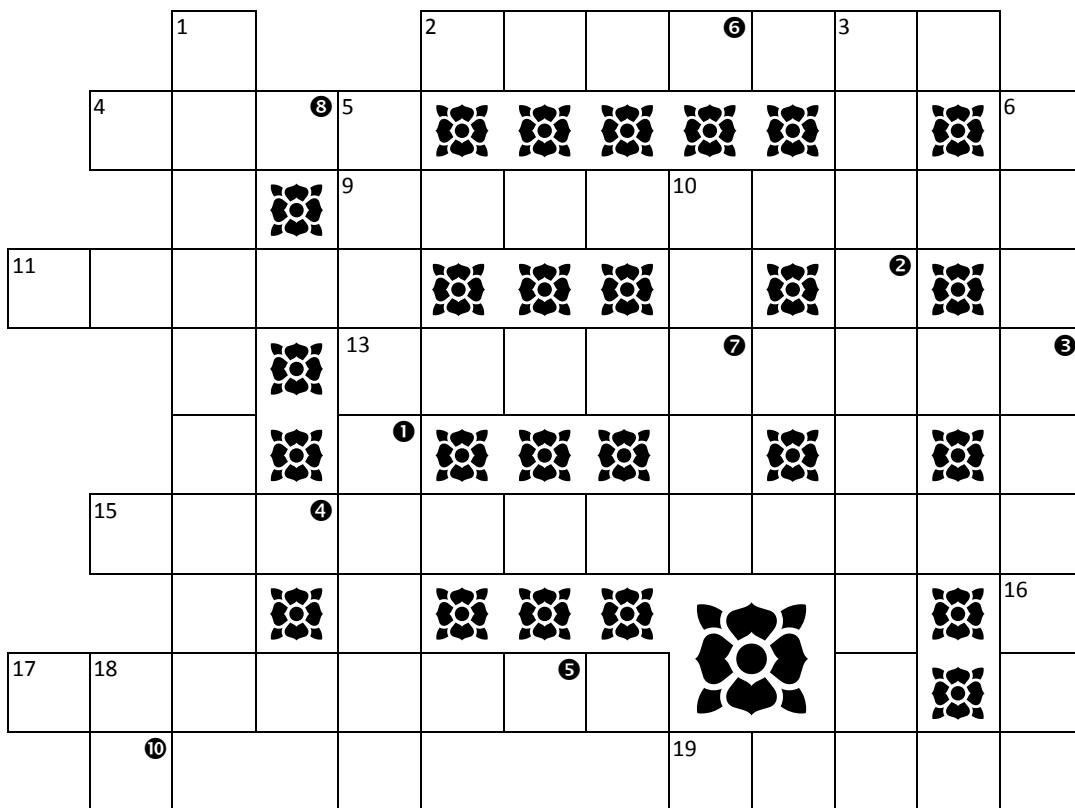
Kva meiner VG-journalisten når han skriv at bøndene har *sugerøyrd* ned i statskassa?

SPØRSMÅL 27:

Kva vil det seie å vere *smalspora*?

KORREKTUR-KRYSS

Hver av setningene nedenfor inneholder ett feilstavet ord. Løsningsordet er den riktige stavemåten av det feilstavede ordet!

BOKMÅL

7		8
12		
		9
14		
15		
17	18	
10		
		19

VANNRETT

2. Flyktningbarna hadde klamret seg fast under en lastebil før å passere grensen til Norge.
4. Forskeren varslet at klimaforandringene vil føre til flere ras og mer flåm de neste 40–50 årene.
7. Forskjellen mellom flod og fjære er bare 30–40 cm på Sørlandet, mens den er over 3 m i Nord-Norge.
9. Et vennlig ord koster ingenting, men er alikevel den skjønneste av alle gavene i universet.
11. Studenten hadde hele masteroppgaven sin på den stjålne PC-en, og han ønsket å gi dussør til den som kunne gi ham notatene tilbake igjen.
12. Jenta hadde tre favorittfarger: besj, oransje og rø.
13. Uten sikkerlig tilførsel av mat og drikke er jeg rett og slett en sutrete slappfisk!
14. Alle de mennesker jeg noen gang har kjent, var i hovedsak uvanlige kunn i sine egne øyne.
15. Selv om det nyoppdagede gitartalentet hadde en litt dårlig magefølse, underskrev han platekontrakten.
17. Ibsen påstod at han visste hva kjærlighet var, for han hadde lest et kapitel om det i ungdommen.
19. Det er vannskli å være beskjeden når man er så smart, vakker og veltalende som jeg selv er ...

LODDRETT

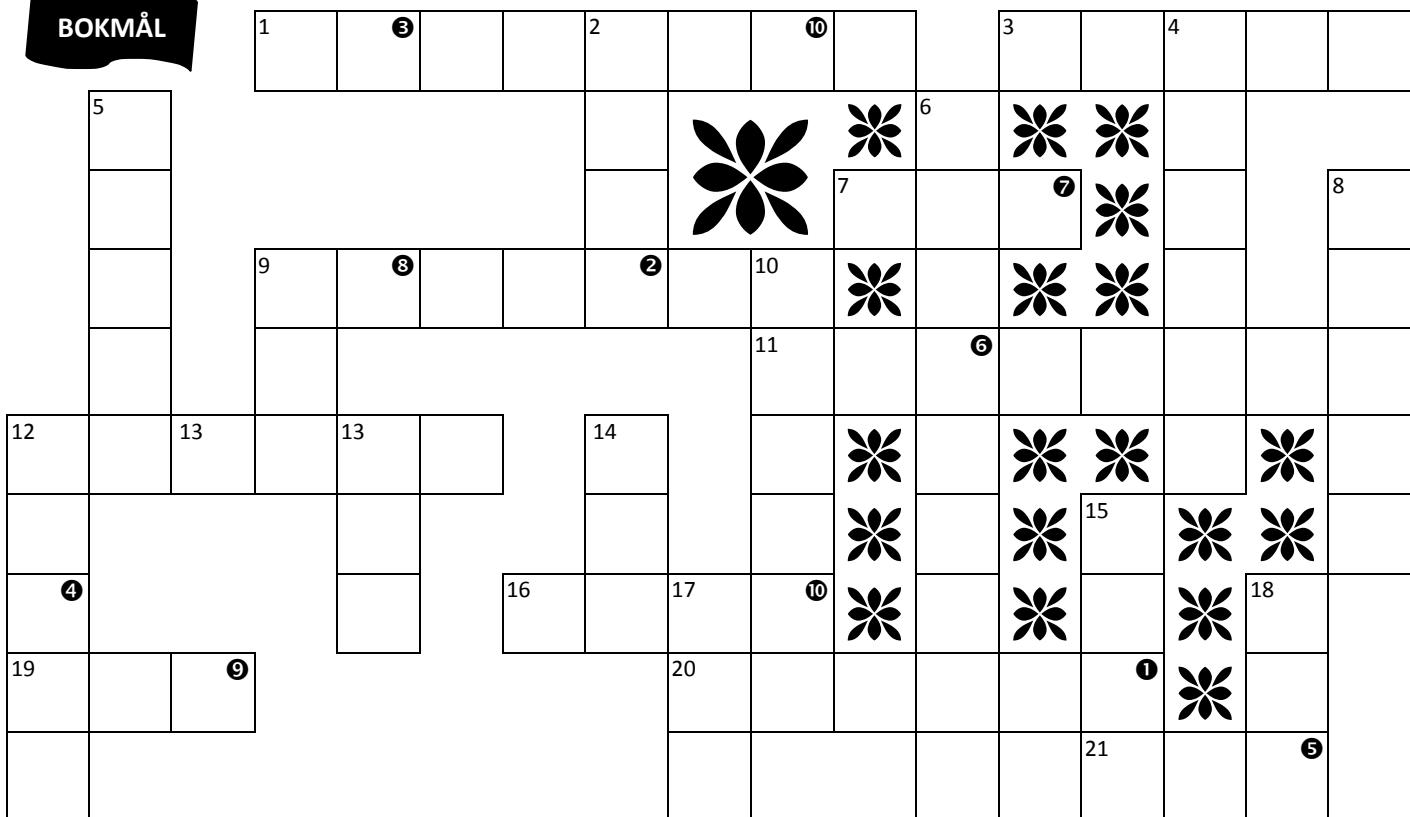
1. Mannen skjelte og smelte og yppet til slosskamp, men de andre passasjerene på flyet ble irriterte.
3. Dataspillet «FIFA 11» innebærer ikke noen revlusjon i forhold til de tidligere spillene fra EA Sports, men grafikken er visstnok enda et hakk bedre.
5. Over 20.000 soldater marserte i Pyongyang for å hylle Nord-Koreas diktator Kim Jong-il og sønnen hans.
6. Det finnes to slaks mennesker – de som deler alle inn i to grupper, og de som ikke gjør det.
7. Det er stor forsjel på å høre et insekt i hagen og på soverommet.
8. Da den arbeidsledige mannen oppdaget at de fleste fotballspillerne hadde millionlønn, klarte han ikke å juble årntli for laget sitt lenger.
10. Jeg er som menyen på en dyr restaurant. Du kan skikke på meg, men du har ikke råd.
16. Det beste man kan si om fjernsynet er nokk at gamle mennesker får levende ansikter inn i stua.
18. Hvor tykk du er rundt magen, kommer ikke and på hva du spiser mellom jul og nyttår, men på hva du spiser mellom nyttår og jul.

Kontrollord:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

KORREKTUR-KRYSS

BOKMÅL

Hver av setningene nedenfor inneholder ett feilstavet ord. Løsningsordet er den riktige stavemåten av det feilstavede ordet!

VANNRETT

1. Det er absurd å tenke seg at norske myndigheter skulle kontakte nazistene i Tyskland for å få oppgitt vorvitt asylsøker X var etterlyst i hjemlandet eller ikke.
3. Det ble sagt om ham at han var en mann som hadde hodet fullt av ideer. Bare synd at ideene hans var så jevla dårlige!
7. Bestemoren min tokk et bad én gang i året, enten hun trengte det eller ei.
9. Opposisjonspartiene på Stortinget mener at det er noe muffins med pengegavene til Senterpartiet.
11. Da naboen flyttet til Spania, takket hun for koskie kvelder med fotbad, nälestikking og aromaterapi.
12. Tante Petra påstod at byfolk ikke bryr seg mer om naboen sine enn katter bryr seg om sennepp.
16. Wayne Rooney var bli da han skrev under på kontrakten som ga ham to millioner kroner i ukelønn.
19. Prinsessen ridde en ung og urutinert hest.
20. Det verste ved egoister er at de aldri snakker dårlig om andre. De snakker nemmelig bare om seg selv.
21. En venn er en person som du tørr å være ærlig overfor.

LODDRETT

2. Den nye rektoren bad om å få vie fullmakter.
4. Dette brevet ble lengre enn vanelig fordi jeg ikke hadde tid til å skrive kortere.
5. Vi må vende oss til at politikerne bryter løfter!
6. Døden gjør ikke forskjell på fattig og rik, den spør ikke engang etter alder.
8. Jeg vet ikke om jeg tror på et liv etter døden, men jeg skal i vært fall ta med meg rent undertøy.
9. Jeg er blitt kalt mange ting, men aldri glup ...
10. Tragedien skjedde da hundrevis av tilskuere prøvde å skynne seg inn på Nyoya National Stadium.
12. Den som har så mye som tre venner, er svert rik.
13. Et eksempel er mer verdt en tusen argumenter.
14. Forsvinner biene, vil vi bare ha fire år igjen å leve.
15. Jeg har ikke sakt det før, men gjentar det gjerne.
17. Et dansk ordtak sier at man skal gape lenge før det flyr en stekt due in i munnen.
18. Gikk du før du fikk sagt ordet som du kom får å si?

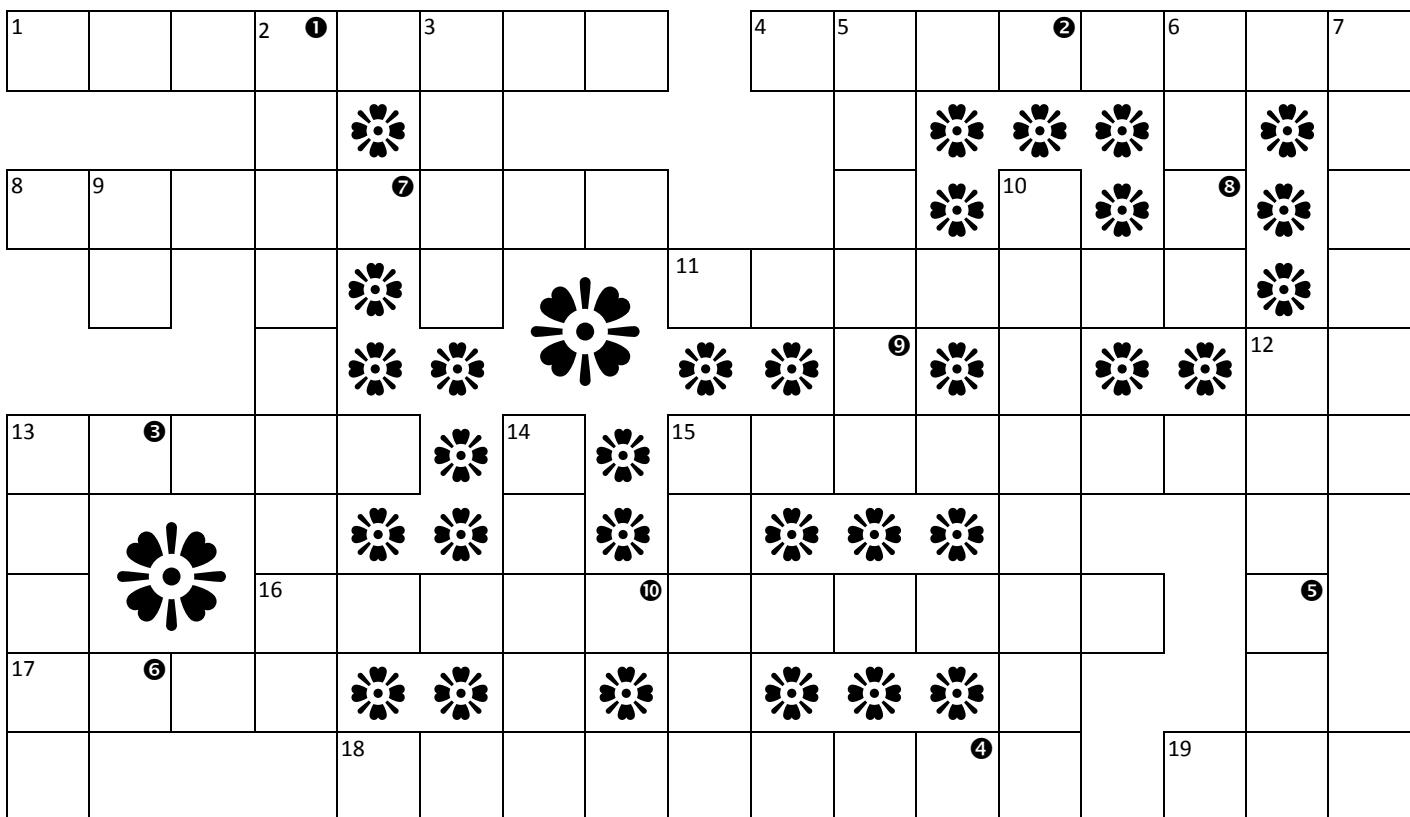
Kontrollord:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

KORREKTUR-KRYSS

Kvar av setningane nedanfor
inneheld eitt feilstava ord.
Den riktige stavemåten er
løysingsordet!

NYNORSK

VASSRETT

1. Messi greidde å pungttere spenninga på sju minutt.
  4. Den nye medisinen er allereie blitt samanlikna med ein troyansk hest, fordi han berre øydelegg kreftceller.
  8. Styresmaktene planlegg ein ny koridor for E18 mellom Arendal og Tvedstrand.
  11. Kva er meir britisk enn egg og bacon?
  13. Du veit nok at små born som taper mykje veske gjennom feber, oppkast og diaré, fort kan bli alvorleg sjuke.
  15. Da vi kom heim frå haustjakta, stod mor på trammen og ønskte oss velkomne til saft, eplekake og vannliljeis.
  16. Om ei ugangskråke ikkje ville svare for seg når ho vart konfrontert med eit fantestykke som var gjort, kunne ho vente seg ein omgang med bjørkeriset.
  17. Grunnen til at så få ekteskap er lykkelege, er at unge kvinner brukar meir tid på å lage eit bur enn å byggje et ræir ...
  18. Singapoor var under engelsk kontroll på starten av 1900-talet, men japanarane erobra øya i 1942.
  19. Den som vil leve livet sitt om at, har levd for lite!

LODDRETT

- 2.** Eigaren av restauranten hadde tydelegvis ikkje lese korektur på menyen, og han hadde heller ikkje vaska lampene etter ein travel insektsommar.
  - 3.** I språket er det berre éin bokstav som skil mellom lykke og ulykke. I livet er skilnaden enno mindre.
  - 5.** Presidentfrua hadde ein slik vilje til å styre sitt eige liv, ta resjien og ikkje snu kappa etter vinden.
  - 6.** Frå forsamlinga kjem det eit gjenkjennande nick når forteljaren malar fram igjen minna frå ski-VM i Kollen.
  - 7.** Brølet gav gjenlyd frå sjyst til sjyst.
  - 9.** Ein jaguar i Belize kom seg laus frå buret sitt under ein orkan. Like etterpå beit han å drap ein mann.
  - 10.** Læraren misslikte at elevane gjorde hærverk på bussen, så han gjekk av på første og beste stasjon.
  - 12.** Lillestrøm-spelaren Marius Høibråten fekk til litt som kaptein på det norske G15-landslaget.
  - 13.** «Nobelkomiteen har brakt seg sjølv i vannry!»
  - 14.** Ein optimist er eit menneske som trur at fluga alltid leitar etter veien ut.
  - 15.** Med seg i væska hadde han, i tillegg til skiva med brunost, eit forslag om å tilby niandeklassingane eit fem veker langt kurs i meditasjon og fotsoneterapi.

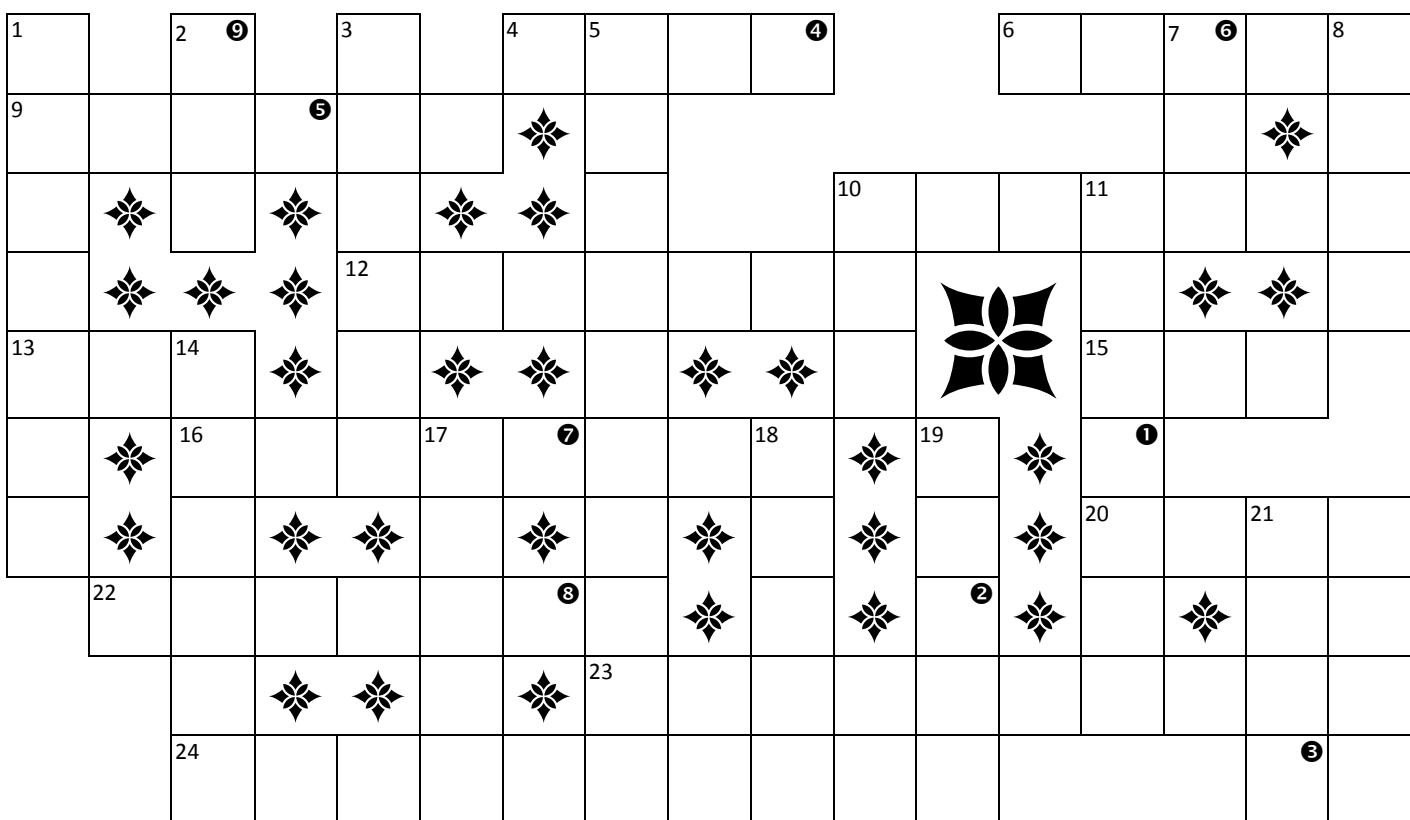
Kontrollord:

①	②	③	④	⑤	⑥	⑦	⑧	⑨	⑩
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

KORREKTUR-KRYSS

Kvar av setningane nedanfor
inneheld eitt feilstava ord.
Den riktige stavemåten er
løysingsordet!

NYNORSK

VASSRETT

4. I vinn er flintskalle betre enn parykk.
6. Dersom ein gjest seier til meg at eg bør vaske golvet på rommet mitt, vil eg regne det som ei fornærming.
9. Ordføraren seier at han vil satse på skulen, men ber likevel rektorane om å skjære heilt inn til beinet når det gjeld pengebruk.
10. Ho stilte meg eit inmari ekkelt spørsmål.
12. Sidan debyen i 1997 har J.K. Rowling samla seg opp ein formue på meir enn 560 millionar pund.
13. Då Frodo kjende lukta av steikt flesk, kom han til å tenkje på ein årk som han møtte i Mordor.
15. Med Julius Cæsar var det slik: Han kom. Han så. Han vann.
16. Mostafa vil bli ingsjinør, medan Mustafa ønskjer å bli student ved politihøgskulen i Bodø.
20. Ein rock frå 1882 står på loftet til tanta mi.
22. Ho var overtydd om at Gud ønskete at ho skulle bli skodespelar, for heller ikkje på skulen greidde ho seg utan suflør.
23. Den norske oljeproduksjonen er nesten halvert sidan toppunktet i 2001.
24. Menn beundrar jærne dyktige kvinner – berre dei ikkje jobbar i den same bransjen.

LODDRETT

1. Austfold fylke grensar mot Akershus fylke i nord, Värmlands län i aust og Västra Götaland i sør.
2. Porsgrunns Dagblad melde i oktober 2010 at ei kvinne med sverd truga ein mann med já.
3. Dei skreik at Wayne Rooney er ein grådi drittsekk.
5. Det vart sagt om forfattaren Jens Bjørneboe at han injurerte omtrent alle autoritetar som fantest i Noreg.
7. Hva er eit menneske utan framtid?
8. Eit kyss på munnen er behageleg, men eit armband med diamantar varer evi, så eg vil ha det siste.
10. Mørkret er alltid skummelt før du går in i det.
11. Krigsloggane frå Wikileaks syner at USA burde ha etterforska missbruk, tortur og valdtekter i Irak.
14. Ho takka faren sin for at ho såg godt ut. Han var plastisk sjirurg.
17. Dei to kamphanane egler til strid. Blodet vil flyte ...
18. Etter ein dobbeltttime med fransk klaga eleven på at han var sliten både i hovudet og i rompa.
19. I ferien skulle dei til Praha, Wien, Søol og Tokyo.
21. Av historia kan vi lære hvem som har hatt makt til å skrive henne.

Kontrollord:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Halshogde importord 1 – side 16

Argumentere	Sette fram argument
Biografi	Livsskildring
Debut	Førstegangshandling
Eksempel	Forbilde; illustrerende tilfelle
Fantasi	Forestillingsevne; drøm
Giljotin	Falløks til halshogging
Hygiene	Helselære; renslighet
Illustrasjon	Forklarende bilde/tegning
Jippo	Oppsiktsvekkende påfunn
Kanon	Samling av bøker som blir vurdert til å ha en kulturell verdi
Leksikon	Kunnskapsverk
Manipulere	Føre bak lyset; bruke knep
Nevø	Brorsønn eller søstersønn
Observere	Holde øye med; undersøke
Palindrom	Ord som gir samme mening hvis det leses baklengs, for eksempel «regninger»
Redigere	Legge til rette stoff
Sensur	Statskontroll; bedømming
Tastatur	Tangentfjøl; rekke av taster på et instrument
Underdog	Outsider
Vegetasjon	Levende planter

Forkortelser og forbokstavord 1 – side 18

AD	anno Domini (i det Herrens år)
bl.a.	blant annet
BNP	bruttonasjonalprodukt
CV	curriculum vitae
d.d.	dags dato
dvs.	det vil si
e.f.	etter fullmakt
e.Kr.	etter Kristus
e.l.	eller liknende
EU	Den europeiske unionen
f.eks.	for eksempel
fhv.*	forhenværende
f.o.m.	fra og med
fung.	fungerende
GT	Det gamle testamentet
hhv.*	henholdsvis
ill.	illustrasjon; illustrert
jf.	jamfør
kg	kilogram
km/t	kilometer i timen
m.a.o.	med andre ord
maks.	maksimalt
m.m.	med mer
m.o.h.	meter over havet
m.u.h.	meter under havet

Halshogde importord 2 – side 17

Antologi	Diktsamling, tekstsamling
Bowling	Kjeglespill
Definisjon	Begrepsforklaring
Entusiasme	Henrykkelse, begeistring
Fotograf	Person som tar bilder
Giljotin	Falløks til halshogging
Honnør	Ære, heder; militær hilsen
Impulsiv	Som handler på innskytelse
Journalist	Bladfyk, nyhetsgraver
Karikatur	Komisk framstilling der typiske trekk er overdrevet eller forvrengt
Luksus	Overdrevet prakt
Maskulin	Mannlig
Norvagisere	Fornorske skrivemåten
Olympiade	Fireårsperiode; OL
Paperback	Uinnbundet billigbok
Renommé	Rykte, ry, anseelse
Sjikanere	Krenke
Typografi	Boktrykkerfag
Urban	Bymessig
Verb	Ord som betegner handling, tilstand eller tilstandsendring, og som kan bøyes i tid og fungerer som verbal

Forkortelser og forbokstavord 2 – side 19

NB	nota bene (merk vel)
NOK	norske kroner
NRK	Norsk riksringkasting
NT	Det nye testamentet
nyno.	nynorsk
o.l.	og liknende
osv.	og så videre
pga.	på grunn av
PR	public relations
pr.	per
red.	redaktør/redaksjon
R.I.P.	requiescat in pace
rv.	riksvei
siv.ing.	sivilingeniør
spm.	spørsmål
sr.	senior
tlf.	telefon
t.o.m.	til og med
tv	television
utg.	utgang
VG	Verdens Gang
vgs.	videregående skole
vha.	ved hjelp av
wc	water closet
årg.	årgang

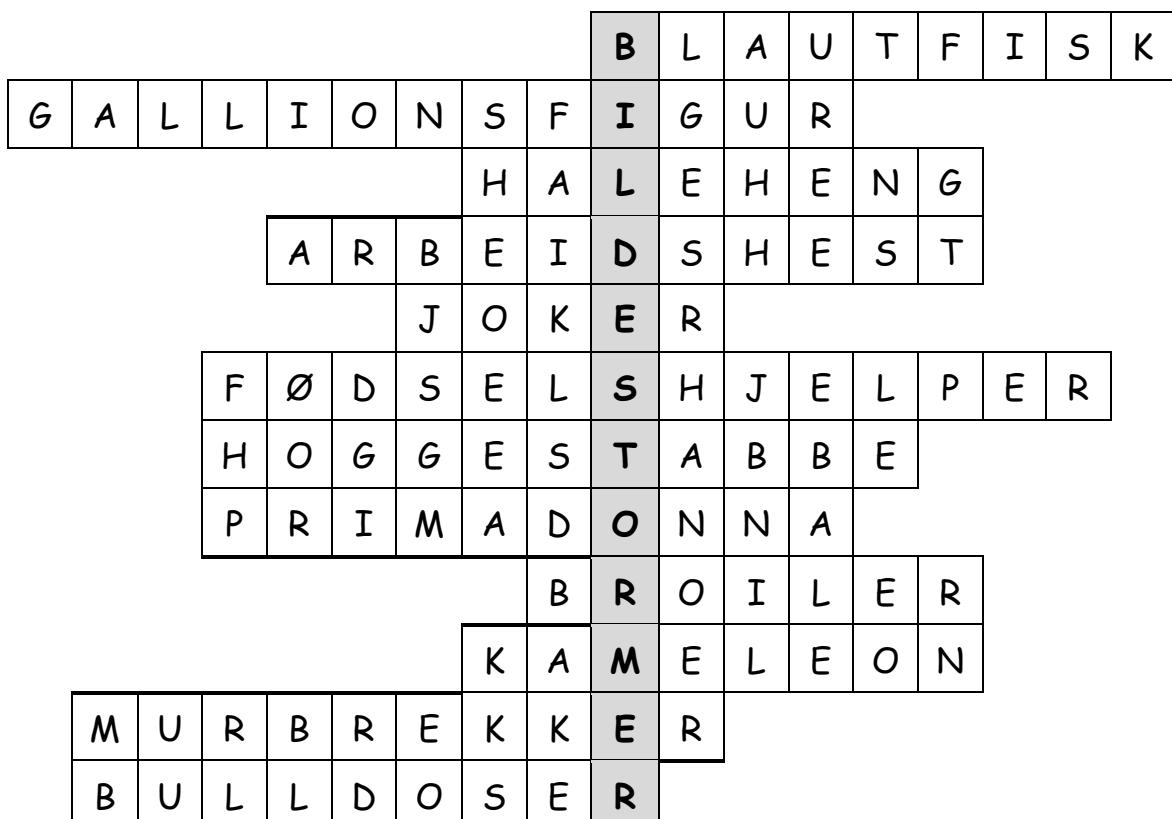
Påstand og begrunnelse 1 – side 20

1. Påstand + Begrunnelse
  2. Begrunnelse + Påstand
  3. Påstand + Begrunnelse
  4. Påstand + Begrunnelse
  5. Påstand + Begrunnelse
  6. Begrunnelse + Påstand
  7. Begrunnelse + Påstand
  8. Påstand + Begrunnelse
  9. Påstand + Begrunnelse
  10. Påstand + Begrunnelse eller omvendt
  11. Påstand + Begrunnelse
  12. Begrunnelse + Påstand
  13. Påstand + Begrunnelse
  14. Begrunnelse + Påstand
  15. Påstand + Begrunnelse
  16. Begrunnelse + Påstand
  17. Begrunnelse + Påstand

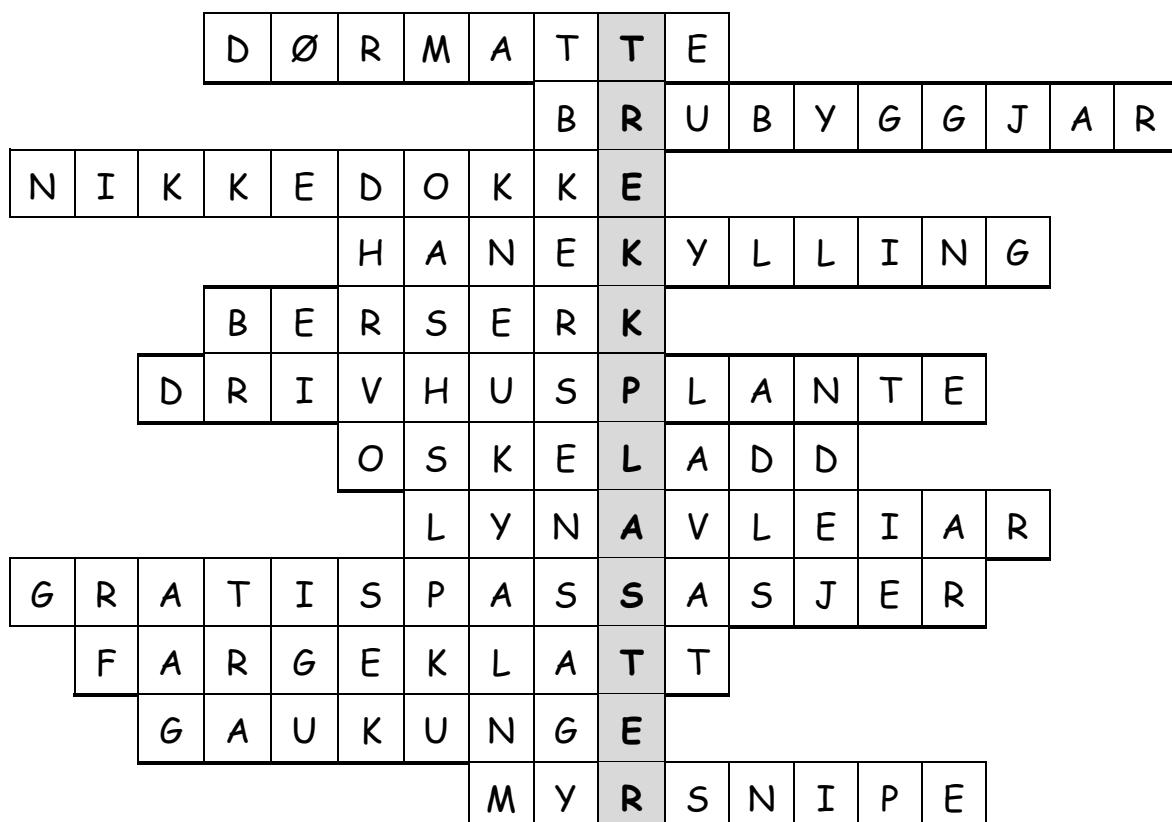
Påstand og grunngjeving 2 – side 21

1. Grunngjeving + Påstand
  2. Påstand + Grunngjeving
  3. Påstand + Grunngjeving
  4. Grunngjeving + Påstand
  5. Påstand + Grunngjeving
  6. Påstand + Grunngjeving
  7. Grunngjeving + Påstand
  8. Grunngjeving + Påstand
  9. Påstand + Grunngjeving
  10. Påstand + Grunngjeving
  11. Grunngjeving + Påstand
  12. Grunngjeving + Påstand
  13. Påstand + Grunngjeving
  14. Grunngjeving + Påstand
  15. Påstand + Grunngjeving
  16. Grunngjeving + Påstand
  17. Påstand + Grunngjeving

Karakteristikker med flere betydninger 1 – side 22

Karakteristikkar med fleire tydingar 2 – side 23

Korrekturkryssord BM 1 – side 28

Løsningsord: JOGGESKOEN

Korrekturkryssord BM 1 – side 29

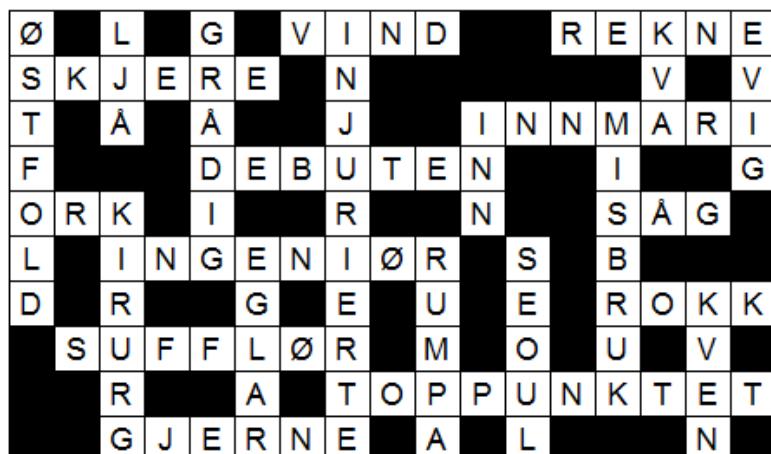
Løsningsord: GEVÆRSKUDD

Korrekturkryssord NN 1 – side 30

Løsningsord: KJÆRASTEN

Korrekturkryssord NN 2 – side 31

Løsningsord: BONDEKNØL

B-postabonnement

Returadresse:
Norsknytt
Postboks 303
7601 LEVANGER

SELMA LAGERLÖF (1858 – 1940)

Nils Holgerssons underbara resa

Söndag 20 mars.

Det var en gång en pojke. Han var så där en fjorton år gammal, lång och ranglig och linhårig. Inte stort dugde han till: han hade mest av allt lust att sova och äta, och därnäst tyckte han om att ställa till odygd.

Nu var det en söndagsmorgon, och pojkens föräldrar höllo på att göra sig i ordning för att gå i kyrkan. Pojken själv satt i skjortärmarna på bordskanten och tänkte på hur lyckligt det var, att både far och mor gingo sin väg, så att han skulle få rå sig själv under ett par timmar. »Nu kan jag då ta ner fars bössa och skjuta av ett skott, utan att någon behöver lägga sig i det,» sade han för sig själv.

Men det var nästan, som om far skulle ha gissat sig till pojkens tankar, för just som han stod på tröskeln och var färdig att gå, stannade han och vände sig mot honom. »Eftersom du inte vill gå i kyrkan med mor och mig,» sade han, »så tycker jag, att du åtminstone kan läsa predikan hemma. Vill du lova, att du gör det?»

»Ja,» sade pojken, »det kan jag väl göra.» Och han tänkte förstås, att inte skulle han läsa mer, än han hade lust till.

Pojken tyckte, att han aldrig hade sett mor så fortfärdig. I ett nu var hon borta vid vägghyllan, tog ner Luthers postilla och lade den på bordet framme vid fönstret med dagens predikan uppslagen. Hon slog också upp i evangelieboken och lade den bredvid postillan. Sist drog hon fram till bordet den stora länstolen, som blev köpt på auktionen i Vemmenhögs prästgård förra året, och där eljest ingen annan än far fick sitta.

Pojken satt och tänkte, att mor gjorde sig alltför mycket besvärs med den där uppdukningen, för han ämnade inte läsa mer än en eller annan sida. Men nu var det för andra gången aldeles så, som om far skulle ha kunnat se tvärsigenom honom. Han gick fram till pojken och sade med sträng röst: »Kom nu ihåg, att du läser ordentligt! För när vi kommer tillbaka, ska jag förhöra dig på varenda sida, och har du då hoppat över någon, så går det inte väl för dig.»

»Predikan är fjorton och en halv sida,» sade mor liksom för att råga måttet. »Du får nog sätta dig att läsa genast, om du ska hinna igenom den.»

Därmed gingo de äntligen, och då pojken stod i dörren och såg efter dem, tyckte han, att han hade blivit fångad i en fälla (...)

Baksideteksten er denne gangen hentet fra åpningen av Selma Lagerlöfs fantasirike fortelling om Nils Holgersson (1907). Selma Lagerlöf var den første kvinnen både til å få Nobelpriisen i litteratur og til å få sete i Svenska Akademien.